Ružančovas A.
602 Harvey St.
DANVILLE, Illinois

002627

L·A·S

LAISVOJI LIETUVA

THE FREE LITHUANIA
Published by Lithuanian Regeneration Association Headquarters
Authorized as second class mail, Post Office Department Ottawa
Editorial office:
145 Harrison St. W. Toronto, Ont.

TAUTOS GARBĖ — VALSTYBĖS GEROVĖ!
Lietuvi, į vieningą Lietuvos atgimimo darbą ir kovą!

Nr. 20 (156) Kaina 10 ¢ — Toronto, 1952 m. rugpiūčio 22 d. — Eina septinti metai

Eltos komunikatas iš 1952.8.6 d.

SUDARYTA IR PATVIRTINTA NAUJA VYKD. TARYBA. DELEGACIJOS SUSITARIMAS SU DIPLOMAT. VLIKo PRIIMTAS

Elta, 1952.VIII.6, Reutlingenas. VII.1—3 d.d. vykusiuose VLIKo posėdžiuose reikiamais dviem trečdaliais VLIKą sudarančių grupių balsais sudaryta ir patvirtinta nauja Vykd. Taryba iš 5 asmenų:

1. Anksčiau VLIKo pakviestas Vykd. Tarybos pirmininku Prof. K. Žalkauskas — Liet. Valst. Liaud. S-gos atstovas,
2. Dr. P. Karvelis — Ūk. S-gos,
3. P. T. Šidiškis — Liet. Tautinio Sąjūdžio,
4. Doc. M. Brakas — Maž. Lietuvos Tarybos,

Prof. Z. Ivinskis į Vykd. Tarybą įeiti nesutiko.

Renkant naują Vykd. Tarybą, buvo pateikti dėl jo sąstato 2 sąrašai, iš kurių viename figūravo prof. J. Brazaitis, ir tasai sąrašas VLIKe surinko tik 3 balsus. o kitas sąrašas — be prof. J. Brazaičio — surinko 7 balsus. Po to Lietuvių Fronto atstovas VLIKe prof. Z. Ivinskis ir Lietuvių Vienybės Sąjūdžio atstovas VLIKe L. Prapuolenis pareiškė žodžiu, o vėliau įteikė VLIKo pirmininkui VII.5 d. raštu motyvuotą pareiškimą, kad jų grupės iš VLIKo pasitraukia.

Naujai išrinktoji Vykd. Taryba pirmame savo posėdyje VIII.4. laikinai, kol iš JAV atvyks prof. K. Žalkauskas, pasiskirstė pareigomis ir darbo sritimis tokiu būdu:

1. Dr. P. Karvelis — VT pirmininko laik. pavaduotojas ir Užs. Reikalų Tarnybos laik. Valdytojas,
2. P. T. Šidiškis — Laik. vicepirm. ir Inf. Tarnybos bei Finansų Tarnybos laik. Valdytojas,
3. Doc. M. Brakas — laik. vicepirm. ir Lietuvybės Išlaikymo Tarnybos laik. Valdytojas.

Tame pat Vykd. Tarybos posėdyje, be kita ko, buvo aptarta artimiausių darbų programa ir schema, VLIKo statuto keitimas ir kiti skubesni reikalai.

VLIKo posėdžiuose, be kita ko, buvo priimtas Paryžiaus konferencijoje pasiektas VLIKo ir Lietuvos Diplomatų bendradarbiavimo susitarimas. Artimiausiu metu laukiamas VLIKo Pirmininko ir min. S. Lozoraičio susitikimas Lietuvos laisvinimo bylos reikalams aptarti.

VLIKas, sunkiau susirgusio VLIKo pirmininko M. Krupavičiaus prašomas išrinkti jam pavaduotoją, jo ligos metu tuo pavaduotoju išrinko Dr. P. Karvelį. Be to, nutarta pradedant 1954.I.1 VLIKo ir VT pirmininkų kiekvienų kalendorinių metų pradžioje VLIKe atnaujinti mandatus toliau jų pareigoms eiti.

Eltos komunikato 1952.8.6 d. apie naują Vykdomąją Tarybą atitaisymas

Nežiūrint, kad per VLIKo ir VT Pirmininkus buvo dėta pastangų atitaisyti numatytą skelbti klaidingą Eltos komunikatą, vis tik jame yra palikę stambių netikslumų, dėl kurių esame priversti pasisakyti.

1. Eltos komunikatas 1952.VIII. 6 d. skelbia, kad VIII.1—3 d.d. posėdžiuose buvo "sudaryta ir patvirtinta nauja Vykd. Taryba iš 5 asmenų".

Taip, Vykd. Taryba buvo sudaryta, bet ji nebuvo ir negalėjo būti patvirtinta. Nauja Vykd. Taryba tvirtinama tik po to, kai ji VLIKui pateikia savo darbų planą ir jį VLIKas priima.

2. Lygiai netiesa, kad VT buvo sudaryta iš penkių asmenų. Z. Ivinskiui savo kandidatūrą dar prieš balsavimą atsiėmus, jo pavardė, iš antrojo (p. J. Norkaičio pasiūlyto) sąrašo, buvo išbraukta. Tad tame sąraše liko tik keturi balsuojami kandidatai, nors prieš tai daugumos buvo nutarta sudaryti VT iš penkių asmenų. Ir tik po balsavimo kai kurių asmenų buvo pareikšta, bet nebalsuota, kad Lietuvių Frontui yra rezervuota valdytojo postas Vykd. Taryboje.

3. Eltos komunikatas apie pačius VT rinkimus sudaro tikrovei neatitinkantį įspūdį. Jeigu visuomenei tiekiama iš VT rinkimų detalės, tai reikėjo pažymėti, tog per pirmąjį balsavimą p. Norkaičio pateiktas sąrašas (bet jau tik iš 4 asmenų) kvalifikuotos daugumos (7 balsų) nesurinko.

4. Kadangi iš Eltos komunikato susidaro netikslus įspūdis dėl abiejų kovos sąjūdžių LF ir VS pasitraukimo priežasčių, pridedame VLIKo Pirmininkui įteiktą pasitraukimo iš VLIKo rašto nuorašą.

Z. Ivinskis
Lietuvių Fronto Atstovas

L. Prapuolenis
Lietuvių Vienybės Sąjūdžio Atstovas

Pfulingenas, 1952.VIII.8.

Nuorašas

Ponui
Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Pirmininkui

Lietuvių Fronto ir Liet. Vienybės Sąjūdžio atstovų

PAREIŠKIMAS

Diskusijų bei nutarimų, įvykusių š. m. geg. 27—28 d., birželio 26 d., rugpiūčio 1—3 d. VLIKo posėdžiuose, ir 1952 m. rugp. 3 d. sudarytos Vykd. Tarybos — jos sudarymo būdo ir jos sąstato — akivaizdoje Liet. Frontas ir Liet. Vienybės sąjūdis konstatuoja, kad:

1. VLIKas nutraukė ryšius su 1941 m. birželio 23 d. Tautos sukilimo pastatytąja Laikinąja Lietuvos Vyriausybe, atstačiusia paneigtą Lietuvos Valstybės suverenumą;
2. VLIKas nutraukė ryšius su krašto rezistencijos įgaliotiniais užsienyje;

Reiškiame pagarbą.

Z. Ivinskis
Lietuvių Fronto Atstovas
Pfullingenas, 1952.VIII.3.

3. VLIKas paneigė rezistencinį savo pobūdį, išsigimdamas į grynai politinę instituciją, mintančią partinėmis vidaus kombinacijomis, neturinčiomis pateisinimo tremtyje;

4. VLIKo dauguma nusilenkė nemoralios politinės kovos metodams, pritardamas rezistencijos veikėjų apjuodinimui.

Todėl Liet. Frontas ir Liet. Vienybės Sąjūdis, būdamos kovos organizacijos ir nesutikdamos su faktiškai keičiamu VLIKo pobūdžiu, nebemato prasmės ilgiau pasilikti jo sąstate ir iš jo nuo šios dienos pasitraukia.

L. Prapuolenis
Lietuvių Vienybės Sąjūdžio Atstovas

Kas trokšta Laisvos Lietuvos tas skaito "Laisvąją Lietuvą"

BALSAS IŠ EUROPOS

Stp. Vykintas

1. Paryžiaus pasitarimų vaisiai

Lietuvos Diplomatinės Tarnybos ir VLIKo pasitarimai vyksta jau kelinti metai, o tų pasitarimų vaisiai vis būdavo nenunokę sunaikinami. Šie pasitarimai buvo panašūs į Korėjos derybas: amžinai deramasi ir kariaujama. Liepos 21—24 d. Paryžiuje jau truputis konkretaus pasiekta: susitarta, jog LDT ir VLIKo bendradarbiavimas vyks tariantis VLIKo pirmininkui su Lietuvos Diplomatijos šefu p. St. Lozoraičiu. Antra, Lietuvių Konferenciją šauks Lietuvos Diplomatijos šefas p. Lozoraitis ir VLIKo pirmininkas, susitarę dėl jos vietos, laiko, dalyvių ir darbotvarkės. Šiais susitarimais politiškai laimėta bent tiek, kad abi pusės pastatytos lygion plotmėn, kad praktinio bendradarbiavimo pradžia padaryta. Tačiau yra dar pavojų, kad šis susitarimas gali būti vienos pusės vetuojamas ar sabotuojamas. Ir susitarimo vaisiai gali būti ir toliau užuomazgoje numarinami. Bet tai pareis nuo abiejų pusių geros valios ir valstybinio bei tautinio subrendimo.

2. Vykdomosios Tarybos nesėkmės

Jau nekartą buvome pasisakę, kad VLIKo išgalvotoji Vykdomoji Taryba yra šiuo metu politinis nonsensas. Dvi politinės institucijos nėra reikalingos: arba VLIKas turi atsidaryti ir likti Vykdomoji Taryba, arba VT turi užsidaryti, o VLIKas perimti ir VT funkcijas. Vaidinti parlamentą ir ministerių kabinetus šiuo metu nėra pagrindo: šiam reikalui nėra perdaug žmonių ir pinigų. Ir tai pats gyvenimas parodė, kad VT yra visiškai nepajėgus organas ne tik veikti, bet ir susiorganizuoti. Jau daugiau pusė metų prabėgo, o vis dar negali susiorganizuoti VT. Jai net patalpas VLIKas Paryžiuje išnuomojo, o jose tik prancūziškos pelės lietuviškos politikos trupiniais minta. Dabar jau spauda rašo, kad VT pirmininkas yra kviečiamas į Vokietiją. Deja, iš JAV netaip lengva į Vokietiją atvažiuoti: IRO bilietų nebeduoda. Ir čia politinis nonsensas: pirma partijos savo gabiausius žmones išsiųsdino, o dabar vėl juos išrašinėjai Europą. Tarytum, lietuviškoji tremtis tokia turtinga, kad gali apmokėti politikierių neapgalvotus šen ir ten pasivažinėjimus. O kas bus, jei p. Žalkauskas su šeima atvažiuos į Vokietiją ir jam po kelių dienų dešinioji penkiukė išreikš nepasitikėjimą? Ir vėl reikės organizuoti IRO p. VT pirmininkui į JAV nugabenti.

Ar negeriau būtų VT komediją baigti ir pavesti šias pareigas VLIKo prezidiumui. Juk vistiek beveik tie patys VLIKo nariai ir VT sudaro.

3. Ar VLIKas keltinas į JAV?

Iš JAV ateina žinios, kad mūsų paveiksniai labai nori ir VT ir VLIKą persikelti į JAV. Žinoma, šis sumanymas turi daug rimto pagrindo: 1) JAV gyvena daugiausia lietuvių emigrantų, 2) JAV vaidina pasaulio politikoje pirmąjį vaidmenį ir Lietuvos interesus gina. Tačiau yra ir daug minusų: 1) Europa yra avanpostas prieš bolševizmą ir čia įvyks sprendžiamoji laisvės valanda, 2) VLIKas nekartą buvo deklaravęs, kad pasiliks Europoje. Bet dėl to, nėra ko jaudintis, VLIKas buvo deklaravęs, kad ir iš Lietuvos žemės nebėgs. Kas sulaužė kartą savo pažadus, tam nesunku ir dar kartą laužyti. Mūsų, lasiečių, požiūriu, vistiek, kur VLIKas bebus, svarbu, kad jis būtų politiškai autoritetingas ir darbingas. Septynius Brolius Miegančius gali ir į Ameriką nukelti, kur viskas eina hurry, vistiek jie pasiliks miegaliais.

4. Komplikuotos demokratijos įklimpęs vežimas

Tur būt jau tokia mūsų, lietuvių, tautos laimė, kad mes mėgstame komplikuotai daryti. Tai ir mūsų VLIKas taip sukomplikavo demokratinę sistemą, jog joje mes įklimpstame iki ausų. Šit PLB organizacija, kažkieno protu, sukurta taip komplikuotai, jog atrodo, kad mes gyventume namie, laisvoj tėvynėj, kur turėtume geras susisiekimo priemones ir daug pinigų pasivažinėjimams. Sugalvok tu man tokias PLB tarybas iš kelias dešimts ar šimtų žmonių, kurie kiekvienoj valstybėj, sakysim Australijoj, turi susirinkti posėdžių. Tų tarybų rinkimai, kaip parodė Kanadoj, reikalauja tiek laiko ir tiek pinigų. O tos tarybos turi maža darbo: susirenka ir išrenka krašto valdybą. Ar ne geriau būtų buvę, kad Krašto Valdybas ir kitus organus išrinktų tiesiog turį balsavimo teisę lietuvių rinkėjai. Būtų ir demokratiška ir pigu. Ar negeriau tuos pinigus, kuriuos išmėto bendruomenės rinkimų pravedimui ir tarybos narių kelionėms, paaukoti Diepholzo gimnazijai ir švietimo reikalams?

5. Spaudos lygio kėlimas

"Teviškės Žiburiuose" J. Mėkas, "Vienybėje" Žemelis ir "Tremtyje" S. Miglinas su pagrindu susirūpino spaudos lygio pakėlimu. Ypač puikius projektus spaudos kultūrai pakelti nurodė J. Mėkas. Tačiau J. Mėkui galima būtų tokiu vaizdu atsakyti: bajorų laikais, turtingas Lietuvos bajoras eina pro samanotą lūšnelę ir savo žmonai sako: "Žiūrėk, koks skurdžius čia gyvena. Reikia jį sunaikinti, valdzą tik gadina." Vėliau eina keli turtingi ūkininkai ir kalbasi: "Žinai, ką Petrai, Antanai ir Kazimierai, galia to mūsų kaimyno, sumeskim kelis šimtus rublių ir pastatykim tam skurdžiui žmonišką trobą."

J. Mekas, kaip tas Lietuvos bajoras, nori, kad augtų "Times" be kapitalo ir be bendradarbių. Jei visuomenė nenori laikraščių prenumeruotis, o žurnalistai, rašytojai, intelektualai ir visi, kurie plunksną valdo, nenori rašyti, kaip gi tos spaudos lūšnos išaugs į pilis?

Laisvųjų tautų kongresas Diuseldorfe

Dueseldorfe liepos 18—20 d.d. sukviestame Laisvųjų Tautų Kongrese lietuvius atstovavo Krašto Valdybos pirmininkas, p. Pr. Zundė, o latvius — Latvių Centro Komiteto pirmininkas, p. plk. Janums. Pabaltiečių Centro Tarybos įgaliojimu jie kartu atstovavo ir visus pabaltiečius.

Kongreso dalyvių, kurių skaičius buvo sąmoningai aprėžtas, tarpe pažymėtini rezistencijos ir politinių kalinių organizacijų atstovai: Willem Bakker — Olandija, Giuseppe Castiglione — Italija, Edmond Debeaumarche — Prancūzija, prof. Martin Dehousse — Belgija, ir kiti. Be visuomenininkų, politikų, mokslininkų ir žurnalistų, jame dalyvavo iš Vokietijos tiek profesinių sąjungų, tiek darbdavių organizacijų vadovai: Dr. Walter Raymond, darbdavių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Fritz Retting, tarnautojų profesinės sąjungos pirmininkas, P. J. S. Serrarens, Olandijos parlamento narys, krikšč. prof. s-gos generalinis sekretorius, Gerhard Haas, laisvųjų prof. sąjungų Berlyne general. sekretorius. Pažymėtini ir tokie dalyviai, kaip Vokietijos Raudonojo Kryžiaus prezidentas Dr. Heinrich Weitz, UNESCO atstovas Dr. Willem Verkade, kovotojų už žmonių teises vadas docentas Dr. Ernst Tillich, ukrainiečių laisvės kovotojų atstovas generolas Diomid Gulaj, kultūrinės laisvės kongreso atstovas Dr. Guenter Birkenfeld ir kt.

Kongreso tikslas nebuvo, kaip kai kieno buvo manoma, rūpintis sustiprinti vokiečių ir rusų santykius ir kad į jį nebuvę pakviesti pabaltiečiai ir ukrainiečiai.

Kongresas jau savo dalyvių apimtimi negalėjo būti panaudotas vokiečių ir rusų santykiams stiprinti, nes rusų kongrese dalyvavo visai nedidelis skaičius. Ukrainiečiai ne tik buvo pakviesti, bet jų atstovas prof. Kosarenko-Kosarewitch, New York, skaitė kongresui antrąjį referatą apie rusų imperializmą įvairiomis priedangomis, pavadindamas komunizmą irgi rusų imperializmo priedanga, ir labai aštria ir net nemandagia forma kalbėdamas apie "moskovitus" i rrusus, kaip kaceto sargus. Rusų atstovams teko tik gintis ir pareikšti apgailestavimą, kad kongrese iškeliamos labiau tautas skiriančios, o ne į bendrą kovą su komunizmu jungiančios mintys. Pabaltiečiai buvo korektiškai ir laiku į kongresą pakviesti ir plačiai apie jį painformuoti. Jų atstovai, p.p. Pr. Zundė ir plk. V. Janums dalyvavo Pabaltiečių Centro Tarybos įgaliojimu.

Tai buvo pirmas bandymas sudaryti pagrindus praktiškai akcijai prieš komunizmą, jungiant toje akcijoje laisvąsias ir pavergtąsias tautas. Tokiu būdu, kongresą baigiant, buvo sudaryta komisija, kurios uždavinys yra tęsti šį darbą ir tirti jam galimybes.

Tos kongreso išrinktos komisijos sąstatan įeina ir PLB Krašto Valdybos pirmininkas p. Pranas Zundė.

Ką turi kurti pavergtos Lietuvos rašytojai

Š. m. liepos mėn. 3 d. "Tiesa" savo laidoje, ragina rašyti rašytojus prieš JAV "imperialistus ir jų bendrininkus", tai yra "reakcinę dvasiškiją" ir štai ką rašo:

"Lietuvių liaudies istorijoje juodžiausius puslapius įrašė Amerikos - Anglijos imperialistai — pikčiausi lietuvių tautos ir darbo liaudies priešai."

Toliau:

"Tarybinių lietuvių rašytojų, meno darbuotojų garbingas uždavinys — kuo plačiausiai ir ryškiausiai pavaizduoti Amerikos interventų pragaištingą vaidmenį 1918—19 metais, buržuazijos valdymo laikotarpiu. Tuo tarpu apie tai Tarybų Lietuvos rašytojai ir menininkai dar beveik nesukūrė didesnių veikalų. Vis dar aiškiai silpnai yra demaskuojami lietuvių tautos išgamos — Amerikos imperializmo tarnai — buržuaziniai nacionalistai."

Dar prideda:

"Nėra rašytojui, meno darbuotojui kilnesnio uždavinio, kaip demaskuoti šių dolerinių kraugerių žvėrišką veidą, ugdyti darbo žmonių neapykantą jiems. Daugiau apybraižų ir apysakų šia tema! Tarybinis skaitytojas iš mūsų rašytojų laukia daugiau kūrinių, nukreiptų prieš imperializmo bendrininką — reakcinę dvasininkiją!

Dar labai silpnai Amerikos imperializmo demaskavimo tema atsispindi Tarybų Lietuvos dailininkų kūryboje. Argi galima kuo nors pateisinti tai, kad iki šiol tarybiniai lietuvių dailininkai dar beveik nėra sukūrę stambesnių kūrinių šia tema."

Tai ar ne puikus raginimas mūsų vargšams rašytojams ir dailininkams. Na, ką draugai: žiugžda, Venclova ir visi jūsų prieteliai pasistenkite, o jei ne, tai būsite suvalgyti savo tėvo, mokytojo, saulės, didžiausio žmogžudžio Stalino!

NAUJAUSIOS POLITINĖS ŽINIOS

KINIJOS ATSTOVAI KREMLIUJE

Skaitlinga komunistinės Kinijos atstovų grupė šiomis dienomis atvyko į Maskvą kur veda pasitarimus kariniais, ekonominiais ir politiniais klausimais.

KORĖJOJE KOVOJAMA DĖL STRATEGINĖS KALVOS

Korėjoje paskutiniu laiku vyksta stiprios kovos dėl vadinamos "bunkerių viršūnė" kalvos. Šią kalvą, kuri yra netoli Panmunjom derybų vietos, laiko JT kariuomenė. Septyni stambūs kiniečių komunistinės "savanorių" kariuomenės puolimai atmušti. Apskaičiuojama, kad per šiuos puolimus krito apie 4.000 komunistų.

LAIŠKAS IŠ EUROPOS PER 1 VALANDĄ

Koelne, Vokietijoje, atidaryta raketų draugijos paroda, kurioje yra modelis raketos, kuri gali per Atlantą paštą pernešti per 1 valandą. Tie patys mokslininkai kurie dirbo prie V 1 ir V 2 dabar dirba prie šios raketos.

"HIER SPRICHT DEUTSCHLAND"

Vokietijos vyriausybė Bonnoje planuoja pastatyti stiprų 14 milijonų dolerių vertės radio siųstuvą, kuris girdėtųsi visame pasaulyje. Programa būtų transliuojama šešiomis kalbomis, įskaitant anglų. Aukšti vokiečių pareigūnai sako, kad šis siųstuvas, girdimas visame pasaulyje ir veikiąs ištisą parą, būtų panaudotas pareikšti "vokiečių nuomonei" ir jų "kultūros" propagavimui.

ČEKOSLOVAKIJOJE DEPORTACIJOS

Gautomis iš Vienos žiniomis eina didžiulės deportacijos iš Čekoslovakijos miestų, ypač turtingesniojo luomo, laisvųjų profesijų, valdininkų ir t.t. Veža į Dono baseiną ir prie Dunojaus kanalo darbų. Pirmieji transportai išvežti liepos 18 d. iš Pragos, Bratislavos, Pilzeno ir kt.

Manome, kad ir čekai pažino tikrąjį bolševikinį rojų, kurio ankščiau taip laukė.

EGIPTO REFORMOS

KAIRAS. Gautomis žiniomis gen. Naguib (sukilimo vadovas) norįs pravesti krašte šias reformas:

1) moterų vaidmuo gyvenime didelis, todėl joms suteikti lygias teises su vyrais ir kad jos būtų renkamos į visus valstybės organus,
2) panaikinti cenzūrą,
3) Egipto - Sudano vienybė, turi būti lygiomis teisėmis, bet Sudanas vidaus reikaluose turi gauti pilną nepriklausomybę,
4) statyti ginklų ir amunicijos fabrikus,
5) teismų nepriklausomybė,
6) plėsti pramonę,
7) įsileisti svetimus kapitalus ir panaikinti visus ūkinius suvaržymus,
8) įvesti teisingus žemės mokesčius,
9) nustatyti pragyvenimo dydį ir jį atleisti nuo mokesčių,
10) įvesti socialinį draudimą,
11) įvesti nemokamą pradžios mokslą,
12) gerinti žemės nuomininkų būvį,
13) populiarinti amatus ir jaunimą kreipti ta kryptimi.

Numatytos reformos rodo, kad Egiptas buvo labai atsilikęs nuo vakarų valstybių.

RHEE PREZIDENTAS

Pietų Korėjoje prezidentu 4 metams perrinktas Rhee, kuris daug daugiau balsų surinko už savo konkurentą.

RADIO SIUSTUVAI BALTIJOS JŪROJE

JAV bandydamos pralaužti geležinę uždangą radio bangomis, yra įrengę galingus radio siųstuvus ant laivų. Vienas iš tokių laivų šiuo metu randasi Viduržemio jūroje ir iš ten siunčia tikras žinias į pavergtus kraštus. Šiuo metu kilo sumanymas įrengti dar galingesnį siųstuvą laive ir jį pasiųsti į Baltijos jūrą. Aišku, Sovietų S-gai bus sunkiau trukdyti siųstuvo darbą, o pavergtų kraštų gyventojai galės geriau išgirsti tiesos žodį. Šių priemonių reikėjo jau seniai imtis, bet ir tai gerai, kad bent vėliau pamato savo apakimą ir bando realiai savo padarytas klaidas atitaisyti. Bet kada, mieli ponai, baigsite kalbėti, o realiai pažiūrėsite tiesai į akis?

LE—PLG SEKRETORIUS DR. A. TRIMAKAS LANKĖSI VLIKe

VIII.2, grįždamas iš Laisvųjų Juristų kongreso Berlyne, Dr. A. Trimakas lankėsi VLIKe ir jo posėdyje padarė išsamų pranešimą apie Lietuvos laisvinimo darbą JAV, taip pat sugestijas apie tokių veiksnių darbo suderinimą bei suintensyvinimą. Vakare svečiui Tuebingene buvo suruošta kukli vakarienė, kurioje dalyvavo VLIKo ir VT nariai. (E)

PRAŠOM IŠSAMIAU PAAIŠKINTI

Zigmas Pranaitis

LF ir LVS pareiškimes VLIKui (žiūr. "Draugas" Nr. 190, 1952.8. 14 d.), įteiktas 1952.8.3 Pfullingene (Vokietija) yra tiek miglotas, kad reikalingas platesnių paaiškinimų:

1. Ar VLIKas palaikė ryšius su 1941.6.23 sudaryta laikinąja Lietuvos vyriausybe?

Į šį klausimą galėtų geriausiai atsakyti jos Ministeris Pirmininkas gen. št. pulk. K. Škirpa, gyv. Vašingtone, JAV.

Ar, bent tremtyje, tos vyriausybės nariai suvažiuodavo posėdžio, pasitarti? Kodėl savo buvimą viešai nepareiškė? Nebūtų reikėję naujo VLIKo kurti! Ar buvo ir kokie jų reikalavimai VLIKui?

Laik. Lietuvos Vyriausybės narių dar yra gyvųjų tarpe, daugumoje išeivijoje, pvz., J. Ambrazevičius, gen. St. Raštikis, inž. V. Žemkalnis, inž. A. Navickas ir kt. Reikalų vedėjas Z. Ivinskis. Gal ir jie tartų savo žodį. Tragiškai žuvo berods tik Dr. Vencius tremtyje.

2. Ar galima nutraukti ryšius su krašto rezistencijos įgaliotiniais užsienyje, jei tų ryšių nebuvo? (žiūr. "Mūsų Kelias" A. Hektoras ir Skrajūnas: 55Padarytą klaidą atitaisome", 1948.8. 12 d.).

Į šį klausimą dėl suprantamų priežasčių paaiškinimo negalime prašyti.

O gal čia turėta galvoje Lietuvos Rezistencinė Santarvė?

3. VLIKas paneigė savo rezistencinį pobūdį. Visai teisingai, nes VLIKas (tikrasis!) gali veikti tik Lietuvos Valstybės ribose. Pervėlai praregėta!!

4. Ar tik LF, LVS ir DF nusilenkė nemoralės kovos būdams, pritardami rezistencijos veikėjų apjuodinimui ir visą laiką trukdė VLIKo darbui?

"Darbininko" skaitytojai prisimena veik kiekviename "Darbininko" Nr. tilpusius tokius, mūsų veikėjus apjuodinančius straipsnius, ypač A. Mankūno ir kitais slapyvardžiais (kovotojams mat pritrūko drąsos pasirašyti tikrąją pavardę!).

Todėl neaišku, kuriam reikalui ieškoti neišmanėlių, šaukti: ant vagies kepurė dega!

Neaišku taip pat kodėl LF paskolintas narys daktaras DF atstovauti VLIKe, tokio pareiškimo nepasirašė? Koks čia "triukas"?

Galop laikas būtų išsiaiškinti, ką suprantame žodžiu: rezistentas, rezistencija ir t.t.

SPAUDOJE PASIŽVALGIUS

VIENYBĖS IR TAUTINIO SOLIDARUMO GANDONEŠIAI

("Darbininkas" Nr. 55, 1952 m.)

"Svarbesnių rezultatų nepasiekta: diplomatai nerodę noro kalbėtis dėl glaudesnio bendradarbiavimo.

Nepatikrintos iš Londono atėjusios ir New Yorke plačiai komentuojamos žinios skelbia apie Londono trijų diplomatų konferenciją, kad ten esą sutarta ieškoti sau visuomeninio užnugario tarp rez. santarvininkų. Pastarųjų pozicijai stiprinti esąs įpareigotas min. Žadeikis. Turį būti daroma pastangų pakeisti net Patariamosios Grupės prie Laisvosios Europos Komiteto pirmininkas."

"VIENYBĖ" PAAIŠKINA

(Nr. 30, 1952 m. rugp. 1 d.)

Mūsų šnipai mums geriau praneša, kad J. Brazaitis, tas pats kurį krikdemai siūlė į Vykdomąją Tarybą, prisidengęs A. Mankūno slapyvardžiu, per kelis Darbininko numerius visaip stengėsi išdergti Lietuvos diplomatus...

Ir dėl ko? Tik dėl pinigėlių...

("Vienybė" Nr. 29, 1952.7.25)

Kada yra kelios auklės, — vaikas be galvos!

Panašiai yra ir su mūsų politiniais klausimais. Rodos, mes turime Lietuvos įgaliotus ministerius, teisėtus ir visų pripažįstamus Lietuvos valstybės atstovus, prityrusius diplomatinėje tarnyboje, kuriems ir turėtų būti patikėta tvarkyti šie reikalai.

Bet taip nėra. Kiekvienas pas mus bando atskirai tvarkyti užsienio politiką. Ir tvarko taip, kaip kas nori ir kaip kam į galvą užeina.

Ar tai VLIKo užsienio tarnyba, ar tai PLG su savo "kontaktavimais" ar kitokie komitetai.

Aišku taip pavieniai dirbant, prikalbama visokių nesąmonių, prižadama svetimiesiems visokių dalykų, dėl ko paskui visiems tenka smarkiai dirbti, kad atitaisius neatsargius tokių "mėgėjų ambasadorių" žodžius.

Kodėl tarp VLIKo ir diplomatų yra atsiradęs nesutarimas? Į šį klausimą atsakymą duoda vienas krikdemų laikraštis.

Anot jo, visi nesutarimai sukasi tik dėl pinigėlių. Dėl tų žaliukų, kurie sudaro Lietuvos užšaldytą fondą Amerikos banke.

Mat iki šiam laikui Amerikos vyriausybė skirdavo iš to fondo mūsų pasiuntinybių išlaikymui. Bet šiais pinigėliais susivilioja ir mūsų politikieriai.

— Kodėl eiti į fabriką, jei galima gauti ką nors iš fondo. Griebkim Žadeikį, tegu atiduoda raktus!

Bet visa nelaimė jiems, ir laimė Lietuvai, kad tie raktai nuo seifų yra ne pas ministerį Žadeikį, o Valstybės Departamente, gi šis jau nėra labai geros nuomonės apie VLIKą, kad sutiktų patikėti raktus.

Dar geriau, kaip teko patirti, krikdemai ruošiasi patiekti sąmatą, kad iš tų fondų būtų duota pinigų katalikiškai spaudai remti. Ir kuri gintų ką? Lietuvos interesus? Ne, tik Vatikano.

Tad kodėl tada neprašoma pinigų iš Vatikano? Juk ten irgi nemažai per metų metus buvo lietuviško aukso pasiųsta ir vis dar tebesiunčiama. Bet apie tuos pinigus nė žodžio! Tabu!

KURIUO TIKSLU ATVYKO IŠ VATIKANO KUN. J. VAIŠNORA, MIC.

("Darbininkas" Nr. 55, 1952 m.)

"Kaip jau minėjau, man rūpėjo atsirasti šalia PLSS Tarybos Pirmijos, kuri po naujų rinkimų man bus mažai pažįstama. Taigi užmegsti tampresnius ryšius su skautų vadais, susipažinti su jų veikla atskirose vietovėse, pasitarti su bendradarbiais dėl sėkmingesnio skautų religinio ugdymo — štai problemos, kurios man rūpi ir kurios sudaro mano čia buvimo planą."

Stop Genocide!

Raudonojo komunizmo pavojus šiandien yra pradedamas suprasti viso kultūringojo ir civilizuotojo pasaulio. Bolševikų pavergtų tautų naikinimas vykdomas pagal visus Sovietų Rusijos despotų išbandytus metodus, o laisvę mylinčių žmonių protai jam suteikė GENOCIDO vardą.

Lietuvių tauta šiandien yra įžengusi į antrąjį savo sunkios okupacijos dešimtmetį. Už laisvą žodį ir net mintį lietuvis yra kalinamas, tremiamas ir žudomas. Šimtai tūkstančių geriausių mūsų tautos dukterų ir sūnų gyvena vargo gyvenimą ir baigia savo merdėjimo dienas tolimojo Kazachstano priverčiamojo darbo stovyklose. Bet lietuvis po savo vargo našta ir despoto letena nepalūžo. Krašte dešimtys tūkstančių partizanų, su ginklu rankoje, gina lietuvių garbę ir teises, o Sibiro kankiniai nepermaldaujamai tiki į artėjančią išsilaisvinimo valandą. Kritusiųjų vardas — tai testamentas mums gyviesiems ir visoms ateities kartoms.

Vakarų laisvajame pasaulyje išsiskirstę lietuviai sudaro, sakytume, lyg ir antrąjį mūsų kovos frontą — vakarų frontą. Mes kiek skirtingomis kovos priemonėmis jungiamės prie likusiųjų krašte ir prie ištremtųjų. Mūsų balsas, šaukiąs kovojančiųjų ir mirštančiųjų vardu, privalo pažadinti laisvojo pasaulio sąžinę ir atverti jam akis.

Tuo tikslu: Lietuvių Tautinės Martirologijos skyrius (eilę metų renkąs dokumentus ir duomenis apie mūsų tautos naikinimą ir pavienių tautiečių likimą svetimųjų areštuose ir ištrėmime), Amerikos Lietuvių Tarybai pritariant, išleidžia kovai su genocidu ženklelius, kurie yra platinami viso pasaulio lietuvių tarpe. Ženklelis spausdinamas Vokietijoje, PLB Vokietijos Krašto Valdybos priežiūroje. Stop Genocide ženklelio autorius — dail. Prof. V. K. Jonynas.

Ženklelio platinimu JAV ir Kanadoje rūpinasi pats Lietuvių Tautinės Martirologijos skyrius. Šiuose kraštuose ženklelis bus siuntinėjamas lietuviams asmeniškai. Tam reikalui yra sudarytas milžiniškas Amerikos ir Kanados lietuvių adresynas. Vien Amerikoje yra numatoma paskleisti daugiau negu vienas milijonas "Stop Genocide" ženklelių. LTM skyriui į talką yra atėję per 60 asmenų, gyvenančių įvairiose JAV lietuvių kolonijose, kurių didelę daugumą sudaro buvę bolševikų ir nacių kalėjimų ir KZ politiniai kaliniai.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba, vadovaujama inž. Prano Zundės, viena iš pirmųjų ėmėsi talkininkavimo darbo. Jai yra pavesta ženklelius paskleisti kitų kraštų lietuvių tarpe ir yra įpareigota susirišti su viso pasaulio lietuvių organizuotos bendruomenės vienetais ir ženklelį paskleisti ten gyvenančių lietuvių tarpe.

Visuose kraštuose ženklelio platinimo būdus ir aukos dydį nustato PLB Vokietijos Krašto Valdyba, susirišusi su atitinkamo krašto PLB valdyba ar kita tame krašte lietuvius atstovaujančia organizacija.

Visuose kraštuose už ženklelį surinktų aukų 10% gauna Lietuvių Martirologijos skyrius, likusieji 90% pajamų yra skiriami to krašto lietuvių antikomunistinei akcijai, kuriame ženklelis buvo platinamas. Už suminėtuose kraštuose išplatintus ženklelius Vokietijos Krašto Valdyba turi teisę į tam tikrą procentą, kuris padengtų jos turėtas pašto ir kitas išlaidas. Pastarasis procentas yra nustatomas jų tarpusaviu susitarimu.

Ženklelis klijuojamas ant visų laiškų ir ant rašomų raštų, ypač ant tų, kurie yra skiriami atitinkamų kraštų vyriausybių, valdžios ir kitataučių organizacijų nariams.

Tegu Stop Genocide ženklelis skelbia visam pasauliui mūsų šūkį: "Jūs laisvieji, sudrauskite despotus ir žmogžudžius", "Sulaikykite žmonių ir tautų žudymą..."

Įplaukusios už ženklelį sumos bus panaudotos antikomunistinei akcijai, išryškinant mūsų tautos genocidą ir kietas išsilaisvinimo pastangas pavergtame krašte.

Konkrečiai yra numatyta:

1. Plėsti Lietuvos Genocido parodą.
2. Skelbti pasaulio viešumai atitinkamomis kalbomis Lietuvos genocido dokumentus.
3. Remti kiekvieną gražią iniciatyvą, keliančią balsą prieš Lietuvoje vykdomą genocidą.

Visos "Stop Genocide" akcijos reikalais informuojamasi Lietuvių Tautinės Martirologijos skyriuje, kuris apie akcijos rezultatus informuoja Amerikos Lietuvių Tarybą ir tariasi su ja dėl tolimesnės veiklos.

Jonas Rimašauskas
Liet. Taut. Martirolog.
Skyriaus Vedėjas

SPORTE...

tai ypatingai svarbu

Atletas, kuris pasiekia pirmaujančių laimėjimų, yra tai ypatingų savybių sintezė. Pirmoje eilėje jis turi būti nepaprastai gero kūno sudėjimo su pastovia energija ir jautrus viskam, ko iš jo reikalauja jo sporto šaka. Be to, jis turi ilgai ir kietai treniruotis, kad visuomet galėtų parodyti pačius geriausius savo sugebėjimus. Prie šito reiktų priskaityti taip pat ir ryžtingą sporto varžovo dvasią, kuri padėtų jam kovoti bei laimėti net ir nepalankiausiose sąlygose.

Sporte, kaip ir bendrai žmogaus gyvenime, viską nulemia tas truputis, kuris yra virš vidurkio.

O'Keefe's
BREWING COMPANY LIMITED
FOR OVER 100 YEARS

Graži talka

Jau peržengta į antrą pusę baro

Lietuvių Vasario 16 Gimnazijai remti susitelkė jau per 1200 lietuvių. Susidėję būreliais ir net po vieną pasižada per ištisus metus išlaikyti po vieną mokinį, mokėdami po 20 dolerių kas mėnuo.

Kokia graži talka! Tokia talka, kokios nė per didžiausią rugiapjūtę Tėvynėje nebūdavo. Ir ta didžioji talka padeda dabar mokslus einančiam mūsų jaunimui, rimtai besiruošiančiam į laisvą Lietuvą, kur lauks jų didelis atkūrimo darbas, pareikalausiantis taip pat didelės, bet jau kitokios talkos.

Štai toliau einantieji didieji Vasario 16 Gimnazijos talkininkai, mieli mūsų jaunimo rėmėjai:

Būr. Nr. 57. c.o. Mr. Jurgis Jankus, 104 Weeger St. Rochester 5, N. Y., USA. Išlaiko Hochleitnerytę Ireną, III kl. mokinę, nuo 1.7.1952.

Būr. Nr. 58. c.o. Mr. Pranas Saladžius, 308 Alphonse Str., Rochester5, N. Y., USA. Išl. Mozūrą Zigmontą, I kl. mok., nuo 1.7.52.

Būr. Nr. 59. c. o. Mr. Ant Sabaliauskas, 251 Alphonse Street, Rochester 5, N. Y., USA. Išlaiko Arlauską Eduardą, IV kl. mok., nuo 1.7.52.

Būr. Nr. 60-61. c.o. Mr. Petras Balčius, 1424 S. 3rd Street, Philadelphia, Pa., USA. Išl. Petraitytę Metą, I kl. mok, ir Šulcą Hermaną, III kl. mok., nuo 1.4.52

Būr. Nr. 62. c.o. Mr. Justas Plaušinaitis, 170½ Melrose Str., Brockton, Mass., USA. Išl. Majauskaitę Valę, III kl. mok. ,nuo 1.8.52.

Būr. Nr. 63. Toronto Ateitininkų Kuopa c.o. Mr. Karolis Abromaitis, 279 Westmoreland Av., Toronto, Ont., Canada. Išl. Vasiliauską Edmundą, III kl. mok., nuo 1.8.52.

Būr. Nr. 64. c.o. Mr. Pr. Shimelaitis, 1271 Allard Ave., Verdun, P. Q., Canada. Išl. Bretšneiderį Gustavą, III kl. mok., nuo 1.6.52.

64 būreliai! Dėka geraširdžių tautiečių, dėka sunkiai dirbančių ir mokslą branginančių lietuvių, 64 Vasario 16 Gimnazijos mokiniai aprūpinti visiems metams.

Vasario 16 Gimnazija turi 115 mokinių, norinčių mokytis lietuviškoje mokykloje ir būti naudingi kada laisvai Lietuvai ir lietuvių tautai. Kas parems dar kitus, neturinčius globėjų? Tuo tarpu jų dalį telieka BALFo dovanos ir vienkartinės, nepastovios, geros valios lietuvių ir įvairių organizacijų aukos.

Ogi gimnazija turi padėti dar ir pradžios mokyklai, kuri ruošia jai prieauglio — 29 mokinius, iš kurių 16 taip pat gyvena Gimnazijos bendrabutyje. Į pradžios mokyklą taip pat suėję lietuviukai, kurie nori mokytis lietuviškoje mokykloje ir toliau eiti mokslus Vasario 16 Gimnazijoje. Jie papildys išstojusius ir baigusius Gimnaziją.

Didesniojī pusė Gimnazijos mokinių (64) jau turi globėjus, tačiau 51 dar neturi jų, o ir jie malonėtų būti aprūpinti ir užtikrinti, kad galės mokytis ir ruoštis Lietuvos, o drauge ir visos žmonijos gerovei.

Taigi kviečiame dar į didžiąją talką.

Per šviesą į laisvę ir žmoniškumą!

Vasario 16 Gimnazija

Adresas: Litauisches Gymnasium, (23) Diepholz - Flugplatz Block Nr. 7. Germany, Brit. Zone

Dr. A. PACEVIČIUS
Gydytojas ir Chirurgas
314 BATHURST ST.
Toronto
Tel. EM. 4-7146
Namų adr.: 6 Marshall St.
Tel. LL. 5769
Kalbamos valandos:
Kasdien nuo 11—12 v., 2—4 val. po pietų ir 7—9 val. vak.
Šeštadieniais nuo 12 iki 3 val. po pietų. Sekmadieniais pagal susitarimą.

FRANK VASS B.A.
ADVOKATAS — NOTARAS
ATLIEKA VISUS TEISINIUS NOTARINIUS IR NAMŲ PIRKIMO — PARDAVIMO DARBUS.
Kalba vokiečių ir anglų kalbomis.
455 SPADINA AVE. TORONTO, ONT. TEL. KI. 4989

SSSR priverčiamuju darbu stovyklos

Tikrą sovietinių priverčiamųjų darbų istoriją, pažymi "New York Times" dienrašty naujų leidinių apžvalgininkas Charles Poore, yra davęs ukrainiečių prof. M.Prychodka savo angliškai išleista knyga "Vienas iš 15 milijonų".

Vienas iš tų 15 milijonų tremtinių, dirbusių sovietų priverč. darbų stovyklose, ir buvo minimojo veikalo autorius, kuriam tik po ilgų nuotykių, padedant motinai ir Kanados ukrainiečių komitetui, pavyko per Maskvą ištrūkti į laisvę. Dabar jis yra Kanadoje. Už savo laisvę jis pirmoj eilėj turi būti dėkingas "vienam dideliam ponui Maskvoje", į kurį kreipėsi suimtojo reikalu jo motina. — Bobute, nustok žliumbusi ir eik namo: greitai gausi gerą žinią. — Ir tikrai — ji netrukus tokios geros žinios sulaukė: sūnus buvo paleistas.

Dėl to "N. Y. Times" pastebi: tikrai, jei kitą savaitę taip į Maskvą nueitų panašių bobučių keli milijonai ir pamatytų tą "tikrąjį poną", rasi, jis džiaugtųsi galėdamas paleisti į laisvę ne tik milijonus, laikomus darbo vergų stovyklose, bet taip pat visus Latvijos, Lietuvos, Estijos, Lenkijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Čekoslovakijos gyventojus...

Deja, tas begalinis teroras eina toliau. Seniau žmonės stebėjosi, kad prievarta sovietams grąžinami DP verčiau žudosi, bet nenori ten grįžti, nes žino, kas ten jų laukia. Ten į koncentracijos stovyklas siunčiami net ir Hitlerio panašiose stovyklose laikytieji. Kiti net nesužino, už ką jose laikomi ir kuo kaltinami. Ar ne panašūs reiškiniai dabar dedasi Korėjoje, kur norimi prievarta grąžinti karo belaisviai verčiau žudosi, bet — tik nenori grįžti?

"N. York World-Telegram and Sun", apžvelgdamas minimąją knygą, pastebi, kad ją turėtų perskaityti kiekvienas, ji turi būti pasiųsta visiems laikraščiams, LE ir AB radijams ir visiems, visiems.

Seniau visas pasaulis šaukė, kad inkviz. Torkvedama pasmerkė mirti 2.000—9.000 aukų, kad Tamerlanas išpiovė gal 80.000 Delhių gynėjų, o iš šimtų tūkstančių kaukolių pastatė sau piramidę. Hitlerio žmogžudystės siekė milijonus. Tačiau visi tie Džingischanai ir Atilos nublanksta prieš Staliną.

Ko apžvalgininkas sakosi betgi negalįs suprasti, tai to tylos sąmokslo ir gal net bailumo, su kuriuo amerikiečiai žvelgia į šios rūšies faktus. Viskas "buvo gerai", kai buvo puolama Hitlerio tiranija. Tačiau šiandien tik nedaugelis drįsta pakelti savo balsą su tuo pačiu garsumu, kaip seniau, prieš diktatorių, su kurio nusikaltimais ir klastingumu palygintas Hitleris atrodo tik kaip naujokas... Ir autoriaus visas nusikaltimas buvo tas, kad jo tėvas turėjo daugiau kaip 25 ha žemės, taigi, buvo "buožė", o kažkas iš senelių giminės — graikų kat. dvasininkais. Ir to užteko jį be teismo sprendimo valkioti po kalėjimus, daužyti kėdės koja, spardyti ir versti pasirašyti melagingus parodymus, kuriais būtų apkaltinti jo draugai dėstytojai ir studentai. Ir ar ne toks pat likimas kitų 15 milijonų? — klausia dienraštis. O mes galėtume dar pridėti: — ir mūsų nekaltai kalinamų ir deportuotų tautiečių?

EISENHOWERIO 10 PUNKTŲ PROGRAMA

Los Angeles, rugp. 7 d. Eisenhoweris pirmą kalbą pasakė užsienių karių veteranų suvažiavime, bet kalbą klausėsi tik 10.000 žmonių.

Jis pasakė trumpą kalbą, kurioje išvardino šiuos punktus:

1) Amerikos dvasinį, medžiaginį ir kūrybinį pajėgumą padidinti;
2) stiprinant laisvąjį pasaulį, laimėti teisingą ir amžiną taiką;
3) kurti taiką, o ne karu paremtą gerovę;
4) užtikrinti kiekvienam amerikiečiui pažadėtą lygybę;
5) stiprinti ir plėsti priemones, kurios užtikrintų socialinį saugumą ir gerovę;
6) apsaugoti uždarbius, kad juos neviršytų aukštos kainos ir dideli mokesčiai;
7) remti kiekvienos grupės teisėtus tikslus, juos vertinant ar jie tarnauja JAV;
8) grąžinti valdžiai jos garbingumą;
9) valdininkai turi būti lojalūs ir atsidavę savo pareigoms;
10) duoti viltį, kad visi amerikiečiai gali susikurti laimingesnę ateitį sau ir savo šeimai.

SOVIETAI NORI SUKŪRTI LAPIŲ SOVIET. RESPUBLIKĄ

Sovietams nepavykus švedus ir šiaurės kraštus paimti į savo kontrolę, jie mezgą naujus planus ir nori seną lapių tautą sucementuoti ir sukūrti naują valstybę. Lapiai gyvena Norvegijos, Švedijos ir Suomijos valstybių šiaurėje, jie daugumoje yra ne sėsliai, bet keliauninkai — nomadai. Verčiasi šiaurės elnių auginimu, žino visus kelius ir takelius vedančius per šiaurės kalnynus, nes ne vietinis gyventojas negali jų peržengti. Tyrlaukiai ir kalnynai karo metu turi didžiausios strateginės reikšmės ir kas juos valdo, galima sakyti, turi laisvą išėjimą tiek į Atlantą ar Šiaurės vandenyną. Todėl sovietai atkreipė didelį dėmesį į juos ir plačiai varo propagandą, kad susijungtų, nusikratytų švedų, norvegų ir suomių jungų ir sudarytų savo respubliką.

(Perkelta į 4 psl.)

LAIKAS SUSIPRASTI

(Tęsinys iš 2 psl.)

pavergė vieną tautą po kitos. to savo spaudoje pradeda pulti numatytą auką.

Nejaugi ir mūsų kr-demų grupės (atsiprašau už atvirumą), sistemingai per 7 metus boikotavusios vieningą ir darnią Tautos kovą už jos išsilaisvinimą, tikslu padaryti lietuvių visuomenę pasyvią, nesidominčią Tautos reikalais, atbukusią, pajuto mūsų išeivijos nuovargį ir išsekimą nuo bergždžios savitarpio kovos, nutarė suaktyvinti savo veiklą, veržlumą, pradėjo per savo spaudą pulti ir šmeižti visus tuos, kurie jiems nepritaria, pasipriešina jų užmačiom, kad jau dabar, visa kas yra lietuviška, paimti į savo rankas, ir išaušus Lietuvos Laisvei, grįžti su virš 51% tautos visuomeninio kapitalo ir pasakyti: Lietuvą valdome mes!

O jei kovotojai už geležinės uždangos pasakytų: ne? Gal tai tik jaunosios kr-dem. gvardijos (LF, VS, DF) persistengimas?

Pažinojau seną kr-dem. kartą — neabejotini lietuviai, patriotai. Pažįstu ir jaunesnę kartą, kurios teko būti mokytoju. Nekaltinu prel. M. Krupavičių už jo pagarsėjusį memorandumą sovietų okupantams: politinis vingis. Suprantu kr-dem. taktiką nacių okupacijos metu, kai jų dalis nuskubėjo dirbti su okupantais, kad jų dangoje užimti visas raktines pozicijas, tikintis pasikartosiant 1918 m., turint galvoje, kad tas valdys Lietuvą, kas bus užėmęs visas raktines (vadovaujančias bent iki vicedirektorių) pozicijas, o kita dalis nuėjo į pogrindį, iš suskilusio LAF sukurdama LF ir VS. Tačiau man buvo nesuprantami kai kurių jų veikėjų įskundimai lietuvių nacionalistų (nuo 1941 m. gruodžio 17 d. perėjusių į pogrindį), įspėjant nacius jų saugotis, "esą, kaip jie smogė bolševikams į nugarą, taip padarysią ir vokiečiams", pastangos okupantų dangoje atsikratyti savų lietuviškų jiems nepalankių veikėjų. Tremtyje šie siekiai dar daugiau išryškėjo. Pašalinimas nacionalistų iš VLIKo, kai kiti "Bendro Žygio" veikėjai (pavieniai kr-dem. ir valst-liaud.) liko nieko dėtais sėdėti VLIKe, padarant jį merdinčiu santykiu 5:5. Arba Lietuvos Skautų Sąjungos pagrobimas savon kontrolėn (išbraukiant dalį demokratiškai išrinktų 1946 m. Augsburge, gavusių net daugiausia balsų!), kai Nepr. Lietuvoje jų ir katalikų dvasiškijos LSS buvo boikotuojama, Lietuvių B-nės Vokietijoje rinkimų falsifikacija ir kt.

Tačiau kr-dem. taktika dar nebuvo pasižymėjusi tokiu įžulumu ir brutalumu, kaip dabar (pvz. prof. M. Biržiškos ir kitų veikėjų šmeižimu "Darbininke"): kas ne su mumis, tą bet kuria kaina apjuodinti, sumalti, sutriuškinti. Peržvelgus DF ir jų įtakoje esančius frontininkus su "Darbininku", nenoromis prisimeni pagarsėjusio 1905 m. popo (rusų dvasiškio) Gapono veiklą. Tik nuostabu, kad visai šiai šmeižimo, pamazgų kampanijai vadovauja tie žmonės, kurie VLIKo vardu prašė spaudos susilaikyti nuo bet kurios veikiančių veiksnių kritikos. Atrodo, kad jaunoji kr-dem. karta bus nugalėjus senąją gvardiją.

Vidurio kr-dem. kartai, būnant ateitininkais, politiniai ir visuomeniniai teko bręsti Rusijos revoliucijų metu, seimų laikų rinkiminėse aistrose ir p. Jaunajai kartai teko bręsti ir lavintis Neprikl. Lietuvos pogrindyje, katedrų rūsiuose, būti persekiojamais už ateitininkišką veiklą, šalinimais iš gimnazijų ir p.

Aišku, veiksmas iššaukia priešveiksmį. Ir jei ilgiau būtų užtrukusi tokia padėtis Nepr. Lietuvoje, iš pogrindžio ateitininkų būtume susilaukę įžulių teroristų, užkietėjusių fanatikų. Jaunųjų ateitininkų teroristinės grupės jau buvo užuomazgoje, buvo jau kuriamos. Taigi vidurinioji ir jaunoji kr-dem. kartos nėra išaugusios normaliose idealistinėse sąlygose ir jų taktika dažnai sukelia nesutarimų su senąja kr-dem. gvardija. Todėl ir suprantama, kad jų būde ir kovos priemonėse solidarumą nugali pagieža, kerštas, brutalumas, įžulumas, vienybės lietuvių tarpe siekimą pakeičia aklas fanatiškas geidulys žūt būt vieniems, ir tai dar diktatoriškai valdyti, nesiskaitymas su kitais ir p. Ar senoji kr-dem. gvardija ilgai toleruos savo vaikų ir vaikaičių išsišokimus, sunku pasakyti.

Kaip iš š. m. "Tėvynės Sargo" Nr. 2 straipsnio apie LF aiškėja, kr-dem. tarpe taktikos atžvilgiu bręsta konfliktas. Ar tai tik gudrus manevras, vaidinimas, nusivylusioje katalikiškoje visuomenėje gelbėti kr-dem. autoritetą, jaunikliams perdaug išsiplepėjus ir išsišokus spaudoje, ar einama savo tarpe į rimtą konfliktą — ateitis parodys. Diktatūrinės partijos nepakenčia jokių nukrypimų, kad ir taktikos!

Atrodo, kad jei senoji kr-dem. gvardija ir toliau nusileis savo ekstremistams (kraštutiniesiem, nepripažįstantiems bendro darbo su kitomis lietuviškomis grupėmis ir mūsų diplomatais), vieningos kovos už Lietuvos išlaisvinimą reikalas gali būti greit palaidotas, susitarimo tiltai sudeginti.

"Vienybė" Nr. 30 rašydama apie "tautinį solidarumą" klausia:

"Kodėl jau virš 10 metų klerikalai konsekventiškai laikosi tokios "politinės veiklos" linijos, trumpai paaiškinti sunku. Ne vienam gali pirštis mintis, kad klerikalai vadovaujasi šūkiu — "klerikalinė Lietuva, arba jokios!", nes sekant jų spaudą, susidaro įspūdis, kad lietuviu yra tik klerikalas."

Ir pastebi:

"Prie tokios klerikalinės arogancijos išbujojimo daug prisidėjo ir visos kitos lietuviškos politinės grupės, nes jos vardan nuoširdžiai suprastos vienybės daro ir daro visokias nuolaidas tiems, kuriems vienybės sąvoka yra tik viena iš priemonių naiviems apgaudinėti."

Krizė mūsų veikiančiuose veiksniuose jau prinoko, tik nežinia kada votis truks. Ir vis mūsų lietuvišką kraują nuodija nelemtas noras vieniems valdyti ir tas neliepsnojantis Lietuvos deportuotas auksas. Sunku įspėti kiek nuo to nukenčia Lietuvos vadavimo reikalai.

Laikas susiprasti ir atvira lietuviška širdimi, be užpakalinių tikslų, nesuderinamų su Tautos garbe ir Lietuvos gerove imtis skubaus, našaus darbo vieningai ir sutartinai rūpintis Lietuvos išlaisvinimo ir atstatymo reikalais. Vienybėje visada galybė.

(Tęsinys iš 2 psl.)

(Vitas ir Algis ilgai skaito raštą, varto abi puses, krapšto galvas).

Vitas: — Džoni, matai, čia dėl taksėšin...

Algis: — Reiks mokėt inkamtaks...

Jonas: — Bet kas kam turi mokėt, aš ar jie man?

(Algis ir Vitas paduoda laišką baro patarnautojui Biliui, tas aiškina... aiškina).

Vitas: — Džoni, klausyk, ką tau spykina Bilis.

Jonas: — Tai kad aš nieko neįkertu! Pasakykit man lietuviškai, ką jis ten veblena.

Vitas ir Algis: — O, manai, kad mes suprantam, bastard!

("Australijos Lietuvis" Nr. 8, 1952.4.21 d.)

Kaip danguje, taip ir žemėje, kaip Australijoje, taip ir Amerikoje.

"LAISVOJI LIETUVA"

TAUTIŠKOS MINTIES SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Redaguoja: Redakcinė Kolegija

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Vyriausioji Valdyba

Prenumerata: Kanadoje ir kitose valstybėse — $4.

Redakcijos ir Administracijos adresas:

145 Harrison St. W. Toronto, Ont.

Yla pradure maišą ir išlindo

Levas Petrėnas

Iš Eltos komunikato ir Lietuvių Fronto bei Vienybės Sąjūdžio pareiškimo matyti, kad VLIKe įvyko didelių nesutarimų, privedusių prie aukščiau minimų grupių pasitraukimo. Šiame laikraštyje daug kartų buvo rašyta apie VLIKo nepajėgumą rišti bendruosius Lietuvos išlaisvinimo darbus, nes bendruosius siekius slopindavo partijų siekiai. Šį teigimą labai dažnai "Draugas", "Tėviškės Žiburiai" ir kiti laikraščiai stengėsi paneigti grynai politikos sofistiniais išvedžiojimais. Aišku, kaikuriuos skaitytojus gal tas ir įtikindavo, bet kitiems palikdavo neaiškumų ir kildavo klausimas: ar ištiesų mūsų Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas užsiima politinių partijų rietenomis, esamų aukštuose postuose asmenų juodinimu ir tuo trukdo bendrą laisvinimo darbą.

Daugelį kartų buvo nurodinėjama šio organo klaidos ir jo nesekmė, nesekmė ir dėl to, kad šis organas išsigimė grynai į politinį organą, o išsigimdamas į tokį neapjungia visus veiksnius, kurie dirba tą patį vadavimo darbą. Jei jau išsigimė į politinį organą, tai jame turėtų dalyvauti visos politinės grupės, sąjūdžiai bei kovos organizacijos, kad ir jos galėtų žinoti, spręsti ir pritarti ar ne, visiems to organo veiksmams, bet tas nebuvo daroma. Ir dabar tik paaiškėjo, kad **mūsų teigime buvo tiesa,** nes Lietuvių Fronto ir Vienybės Sąjūdžio atstovai savo pareiškime visuose keturiuose punktuose mūsų teigimą patvirtino ir iš šio organo išstojo. Tiesa, jie nepatvirtino dar vieno teigimo, tai būtent: aritmetinės proporcijos lygybę (5:5), kuri ir buvo didžiausias stabdis visų darbų, nes labai dažnai atsitikdavo taip, jei viena grupė iš 5 įneša kurį nors klausimą, o antrajai tas klausimas, kad ir naudingas, bet grynai politiškai nepatinka, kodėl ne ši šį klausimą įnešė, balsuodavo prieš; o balsams pasidalinus 5:5 klausimas buvo laikomas nesamu (VLIKo darbų statutas). Aišku, sekantį kartą tuo pat atsilygindavo priešingoji penkiukė. Taip ir stovėdavo vežimas nepavelkamas.

Bet šį kartą mums no tas svarbu, svarbiausia yra tai, kad VLIKas negalėjo iki paskutinės dienos susitarti su Lietuvos Diplomatijos Šefu p. St. Lozoraičiu bei kitais diplomatais, kurie dirbo tą patį vadavimo darbą, kurie patys ruošė, įteikdavo tiek savo, tiek VLIKo paruoštus memorandumus, notas ir t.t. Juk ne VLIKas prieidavo prie įvairių kraštų užs. reikalų ministerių, bet mūsų diplomatai ir ne VLIKo įmonės prisistatydavo jiems, bet juos mūsų ministeriai pristatinėjo. Tai ar derėjo taip ilgai — grynai partijų ambicijų vediniems — reikšti pretenzijų į suverenumo pirmumą? O kur vėlė partinės spaudos juodinimas tų diplomatų (pavartykime tik šleistus numerius ir tai matysime).

Iš Eltos komunikato paaiškėjo, kad VLIKe buvo statomi, jei taip galima išsireikšti, ultimatumai nes balsuojant naujos Vykd. Tarybos sąrašus ir nepraėjus prof. Brazaičio sąrašui, Lietuvos Fronto atstovas prof. Z. Ivinskis ir Lietuvių Vienybės Sąjūdžio atstovas L. Prapuolenis pareiškė žodžiu, kad jų grupės iš VLIKo pasitraukia. Reiškia ir ten nulėmė ne bendri laisvinimo darbai, bet asmenys. Ar rimtame organe, kuris dirba labai rimtą ir svarbų Lietuvos vadavimo darbą gali asmenys būti didesni už tą vadavimo darbą?

Visai suprantama, kad dešiniosioms grupėms labai nepatinka, kad jų 2 grupės pasitraukė ir tuo sumaišė lygybės proporciją. Bet tikėkime, kad šis žingsnis iš anksto buvo rūpestingai išstudijuotas, aptartas visų dešiniųjų grupių. Iš to vėl norisi paklausti: ar ir čia nebus kokios nors politinės kombinacijos? Greičiausiai taip ir bus. Jei taip, tai ar neatėjo laikas iškelti klausimą: ar VLIKas dar pajėgs iš šios balos išbristi? Jei dar ilgai joje braidys, tai ar ne laikas pagalvoti apie Tautos Fondo pinigų racionalų sunaudojimą, ir ar išviso reikia tokiam organui tas lėšas telkti ir skirti?

Kyla klausimas: **ar negeriau būtų sudaryti prie Lietuvos Diplomatų ar ALTO ar kito organo specialistų kadrą, iš tikrų profesorių bei mokslo žmonių, kurie tik vadavimo darbą dirbtų nežiūrint į jokias partijas - jėles, o jų darbas būtų atlyginamas iš Tautos Fondo.**

Dabar jau tikrai atėjo laikas ylos praplėštą maišą užtaisyti, bet taisydami būkime apdairūs, kad ir kitame kampe neišlįstų yla, o tam reikalinga, kad **apjungtume visus, t. y. Nepriklausomus Lietuvos diplomatus, visas politines grupes, kovos sąjūdžius, Maž. Lietuvos atstovus ir t.t., kad nebeliktų nei vieno neįtraukto į bendrą Lietuvos vadavimo darbą ir tas darbas būtų dirbamas neatsižiūrint į atskirų grupių ar asmenų interesus, o tik į Lietuvos vadavimo darbą.**

Prof. Mykolas Biržiška

Stp. Vykintas

1. Garbingos sukaktuvės

Ar kas iš mūsų, kurie 1922 m. lankėme Kauno "Aušros" gimnaziją, patikės, kad mūsų direktoriui prof. Mykolui Biržiškai šiemet sukanka 70 m.? Juk taip neseniai, rodos, jo balsą girdėjome klasėje.

Ir man, Jo mokiniui, nedrąsu, rodos nebe pirmą kartą, imtis plunksnos apie savo Mokytoją: ms, ko gero, ir dvejetuką parašys. Ir mokytojų kambary dar paskelbs: iš šito vaiko nieko gero negalima laukti. Tačiau, bandysiu...

Garbingas Sukaktuvininkas yra gimęs 1882 m. rugpiūčio 24 dieną Viekšniuose, Mažeikių ap., daktaro šeimoje. Iš prigimties gijęs inteligenciją ir baigęs aukštąjį teisių mokslą, visa siela atsidėjo mokslui. Tiesa, ne savo rities, bet širdies padiktuotos specialybės mokslui. Sukaktuvininkas mokėsi ir brendo rusų niversitetuose, kur viešpatavo nciklopedizmo dvasia. Gal todėl Jis ir yra labiau enciklopedistas, negu siauras specialistas. is ir pedagogas, ir mokslininkas, lietuvių senosios literatūros yrinėtojas, ir tautosakos tyrėjas, ir visuomenininkas, ir politikas, ir laikraštininkas ir, jei orite, net diplomatas. O suma umarum, kaip ir jo brolis prof. Vaclovas Biržiška, tikras enciklopedistas. Taigi, nėra lengva okią sudėtingą asmenybę skiuoti.

2. Prof. Mykolas Biržiška — pedagogas ir mokslininkas

Su Jubiliatu, kaip pedagogu ir mokslininku, susidūriau tiesiogiai. 1922 m., įstojęs į "Aušros" imn. 7 klasę, radau Jubiliatą š Vilniaus lenkų jėga išvarytą r čia atvykusį direktoriauti. Jau pirmas įspūdis man buvo nepaprastas: direktoriaus kabinete priima kuklus, paprastas žmogus r kalbasi su manim, tarytum, su savo sūnumi. Iš jo dvelkia meilė žmogui, betkokiam žmogui: jaunam ar senam. Ir šią tėvišką meilę mes jautėme visuomet direktoriaus žvilgsnyje, jo eisenoje, jo santykiuose su moksleiviais. Mes bijojome ne iš baimės, bet iš pagarbos ir meilės. Jei dir. M. Biržiška pasirodė koridoriuje, tyla viešpatavo, it musės tuo metu būtų išmirusios. Dvasinė, meterlinkiška tyla. Todėl man atrodė, kad prof. Mykolas Biržiška gimęs buvo būti pedagogu.

Universitete vėl tiesiogiai susidūriau su Jubiliatu: pasirinkau studijuoti humanitarinius mokslus, kurių dekanu tuo metu buvo prof. Mykolas Biržiška. Su dideliu pamėgimu lankiau Jo paskaitas. Tiesa, prof. Mykolas Biržiška nepasižymėjo tuo iškalbingumu, kuriuo tryško Tumas-Vaižgantas, jis nepasižymėjo ir ta erudicija, kuria pasižymėjo prof. A. Voldemaras, bet jis pasižymėjo perteikiamo dalyko meile ir nuoširdumu. Ypač buvo malonu klausytis apie Adomą Mickevičių, kurį jis su didele meile aiškindavo. Taip pat ir Kristijonas Donelaitis kaskart prof. M. Biržiškos interpretacijose sušvisdavo naujose šviesose.

Kaip mokslininkas, prof. M. Biržiška lietuvių tautai davė kapitalinių veikalų: "Iš mūsų kultūros ir literatūros istorijos", Vilniaus ir jo universiteto istorijos. Jei ne prof. Mykolas Biržiška, daugybė senų Mažosios Lietuvos rašytojų kažin šiandien ar būtų žinomų. Be laiko perspektyvos šiandien daugeliui prof. M. Biržiškos mokslo nuopelnai nebus suprantami, tačiau, kas yra išaugęs jo mokslo šaltinių pavėsyje, tas puikiai žino, kiek daug Jubiliatas nusipelnė Lietuvos mokslui.

3. Prof. Mykolas Biržiška — visuomenininkas

Nors prof. M. Biržiška, atsidėjęs mokslui, atrodo, stigtų laiko visuomeniniams reikalams, tačiau Jubiliatas visuomet veikliai dalyvavo ir visuomeniniame gyvenime. Jis ir Vilniaus Vaduoti Sąjungos organizatorius ir pirmininkas, jis ir daugybės viešų ar uždarų organizacijų narys ir veikėjas. Jis, rodos, ir politikoje aktyviai dalyvavo, kol nepajuto politinio darbo lietuviškų metodų nekultūringumo. Kaip visuomenininkas, prof. M. Biržiška ėjo ten, kur Lietuvai buvo labiausiai reikalingas. Juk Vilniaus klausimas būtų žymiai apmiręs, jei ne visai numiręs. Tik prof. M. Biržiškos dėka, Vilnius išliko gyvas visoje lietuvių tautoje.

Visuomeniniam darbe ir politikoje Jubiliatas visuomet laikėsi didžiausios tolerancijos net ir priešų atžvilgiu. Deja — Jis nebuvo ir dabar nėra suprastas, nes už Jo toleranciją atsilyginama šmeižtais.

Minėjau, kad prof. M. Biržiška yra ir diplomatas. Jei jis sugebėjo per dvi žiaurias okupacijas išlaviruoti ir išlaikyti Vilniaus universitetą, nors per vokiečių okupaciją universitetas nebuvo oficialiai išlaikytas iki galo, tai reikėjo ne betkokių, bet labai didelių diplomatinių gabumų.

4. Baigiamosios mintys

Jei Lietuva turėtų daug Mykolų Biržiškų, ji būtų laiminga tauta. Jos kultūra, jos mokslas žydėtų, jos politika įgautų kultūringą veidą. Man didžiai malonu savo gerajam Mokytojui išreikšti garbingų sukaktuvių proga nuoširdžiausius linkėjimus: ilgiausių, kūrybingiausių ir sėkmingiausių metų!

PERŽIŪRĖS BYLAS

JAV nusprendė peržiūrėti, Japonijos II pasaulinio karo nusikaltėlių, padavusių malonės prašymus, bylas. Šie prašymai japonų vyriausybės yra perduodami JAV, remiantis nesenai pasirašytos taikos sutarties 11 punktu.

Laikas susiprasti!

Jonas Mašiotas

Vis kas kart didėja skaičius išeivių - lietuvių, kurie jokiu būdu negali suprasti kodėl mūsų veikiantieji veiksniai savo tarpe ir vieni su kitais taip ginčyjasi, nesutinka, vieni kitus taip šmeižia, skundžia svetimiems, kad ir nums palankiems, įvairiai intriguoja ir p., o Lietuvos išlaisvinimo reikalai nustumiami į šalį, pamiršta, merdi. Lyg būtų jau pasaulio pabaigtuvės.

Ypatingai viso to negali suprasti seni ateiviai lietuviai, kuriems Lietuva lieka jų Tėvynė, yra savos rūšies romantika, stiprinanti jų dvasią, kuriai padėti jie visą laiką aukojo, aukoja ir aukos savo, sunkiu darbu, uždirbamą dolerį. Seniems ateiviams pirmoje vietoje yra Lietuva, jos išlaisvinimas iš kruvinos azijatų vergijos, o į Lietuvos vidaus gyvenimą jie neranda reikalo kišis, joba tik sufanatikėję politikieriai. Svarbu, kad Tėvynė žengtų pirmyn, valdžia rūpintųsi monių visokiariopa gerove ir p. aigi, pirmoje eilėje jie yra lieuviais.

Iki mūsų VLIKas žaidė alavinius kareivėliais, vieni kitiems rodė špygas, mėgino vaidinti visokias valdžias, lietuvis ateivis ylėjo, stebėjo, kad ir per ašaras nusišypsodavo: "žaidžia su agnimi, kaip maži vaikai!" Taciau, kai vienos vlikinės grupės ėmta šmeižti Diplomatiniai Atstovai, ypatingai puolamas min. K. Žadeikis (žiūr. "Darbininkas" A. Mankūno straipsniai), kurie jų valdžios pripažįstami teisėtais, gerbiami, su jais skaitomasi, kai jų vyriausybė nuolatos pabrėžia nepripažįstanti smurto — Lietuvos okupacijos, Lietuva vėl būsianti laisva, nepriklausoma valstybė, tai senas ateivis lietuvis jau ima šiaušties, tokius "veikėjus ir kovotojus" piktu žodžiu pavaišina, pabrėždamas, kaip jie gali tokias nesąmones rašyti ir tai dar mokyti vyrai, pretendentai į Lietuvos prezidentus, esą mūsų teisėti atstovai "pasisavinę sau teisę kalbėti tautos vardu, niekad jos valios nesiklausdami ir ją ignoruodami..." ir dar grąsinti jiems: "Bet mes turime visiško pagrindo reikalauti, kad mūsų diplomatai tokio kelio atsisakytų, nes demokratinei visuomenei jis visiškai svetimas ir nepriimtinas."

Štai senų ateivių lietuvių tautinės srovės laikraštis "Sandara" Nr. 32, 1952 m. stebisi: "Ištikro, sunku suprasti ką tas žmogelis nori čia pasakyti. Jis šaukia, jog Lietuvos diplomatai pasisavinę teisę kalbėti tautos vardu, o kas blogiau — jie ignoruoja tautos valią ir savaime dirba jos nenaudai.

Tokius užmetimus mes dažnai girdime iš paleckinių liogerio Amerikoje, bet tikrai nustebome skaitydami panašias frazes Brooklyno "Darbininke". Žmogus, kuris meta tokius kaltinimus, greičiausiai pats nežino ką jis kalba." Ir klausia: "Bet sakykite, gerbiamieji, iš kur jūs žinote kad tas ar kitas neatstovauja pavergtų lietuvių valios? Ar gavote kokį raštą iš anos pusės geležinės uždangos, su didžiumos monių nuosprendžiu?"

Toliau, kaip įprasta senam ateiviui, protauja:

"Šimtai tūkstančių amerikiečių lietuvių kalba į mūsų vyriausybę Lietuvos vardu, kuomet jie pando apginti jos laisvę. Nejaugi ir jiems bus uždrausta tą daryti vien tik dėl to, kad jie irgi ą atlieka be ypatingų "tautos galiojimų", tai yra be užgyrimo nažų grupelių susibūrusių Pfuelingene?

Yla, pagaliau, išlenda iš maišo, kuomet pabaigoje to straipsnio, dilpusio "Darbininke", pasakoma, jog "VLIKas vykdo seimo, o Vyriausioji Taryba vyriausybės funkcijas". Čia jokių abejonių dėl tautos valios nereiškiama; čia viskas aišku kaip ant delno."

"Jeigu VLIKas yra toks, kokiu jis skelbiasi, tai tegul atšaukia visus diplomatus ir paskiria į jų vietas naujus, tai yra tokius, kokie jam patinka. Jis to negali padaryti, nei nei Jungtinės Valstijos, nei Anglija, nei Prancūzija, nei kitos šalys nepripažįsta, kad VLIKas būtų autoritetinga Lietuvos valdžia arba seimas. O tuo tarpu Lietuvos atstovai, bent kaikuriose šalyse, laikomi pilnateisiais diplomatais."

Atrodo, kad mūsų seni ateiviai, tie bemoksliai, beraščiai turi daugiau sveikos nuovokos ir supratimo už mus išmokslintus.

* * *

Kur gi šuo yra paslėptas? Atsidūrę laisvame pasaulyje pasijutome saugūs, laisvi, pakenčiamai aprūpinti, daug laisvo laiko turį, pilni energijos, o dar sočiau pavalgę, ėmėme dūkti, ieškoti priekabių ir p. Kitos sąlygos už geležinės uždangos, deja ir ten daromi mėginimai suskaldyti vieningą apsigynimo frontą, ačiau aplinka yra per žiauri.

Dažnai girdime partietį, ypač arptautinės ideologijos, tvirtinant: kiekviena politinė partija iekia savo tikslo paimti valdžią! eisingai, tačiau kuriuo keliu ir okiomis aplinkybėmis bei prienonėmis? Iš pradžių reikia atgauti valstybei laisvę ir ją apginti. O kur dėsite tuos, kurie au 8 metus kovoja su okupanu? Vien savųjų juodinimu, šmeižimu, skundais ir p. valstybės aisvės neatgausime — priešingai, tik kenksime jos išlaisvinimo kovai. Manau, perdaug mūsų autos išgyventa, kad eiti tuo orutaliu fanatiko keliu, kada šiuo tragišku metu kiekvienas aurus lietuvis yra mums brangus, kada reikalingas didžiausias Tautos susiklausymas (ne pavergimas!) ir pilnutinė vienybė. Prisimenu, kai kun. Bumša, 1917 m. vasarą Petrapilyje, Rusijon ištremtų lietuvių Seime, gindamas Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimą, pradėjo savo kalbą šiais žodžiais: "mums dar reikia pančio!" Šiuos žodžius taikė socialistų - liberalų sparnui. Įdomu, kuriam sparnui jis būtų juos dabar pritaikęs.

Atvirai pasisakė vienas lietuvis kalinys Stutthofo kacete (žr. kun. St. Ylos "Žmonės ir žvėrys" psl. 296):

"Jei krikdemai valdys kraštą, mes neišvengsime antro kaceto. Visi, kas nesižegnoja ir poterių nekalba, yra jų priešai ir matysit, jie atsiskaitys su mumis: sugrūs į naujas koncentracijos stovyklas."

Brutalusis Josifas vengia pulti stipraus priešo. Jis išnaudoja kiekvieną silpnumą ir be vargo

(Perkelta į 3 psl.)

"RECORDS UNLIMITED"

287 QUEEN ST. W. TEL.: WA. 5321

Gavome didelį kiekį lietuviškų plokštelių.

O greitu laiku pas mus bus didžiausias lietuviškų plokštelių pasirinkimas, nes užsakėme didelius jų kiekius — įvairiausių ir pačių naujausių.

PLOKŠTELĖS — MŪSŲ SPECIALYBĖ

"RECORDS UNLIMITED"

263 QUEEN ST. W. TEL.: WA. 5321

MES GELBIME ATKVIESTI JŪSŲ GIMINES IR DRAUGUS Į CANADĄ.

Mūsų notaras **S. Heifetz** viš 30 metų yra emigracijos ekspertas ir tvarko visokius dokumentus: laivų, lėktuvų bilietus, pakietų ir pinigų persiuntimą, pasų ir vizų išdavimą į JAV ir kitus kraštus, o taipogi ir pilietybės dokumentus, testamentus, įgaliavimus sutartis ir kit.

DOMINION TRAVEL OFFICE

S. HEIFETZ, VIEŠOJO NOTARIJATO VEDĖJAS

143 QUEEN STREET W. TORONTO 1, ONT. TEL. PL. 6451.

Mes susirašinėjame vokiečių kalba.

KAZYS PUIDA

Geras žmogau, ar nematei...?

(Tęsinys)

Nei vienas, nei kitas nekruta... Po valandėlės pasigirdo ilgai trunkąs, baisus klyksmas - vaitojimas. — Jonas sudrebėjo — šyvis pasipurtė... Dar keletas baisių, nežmogiško balso klyksmų — ir viskas nutilo, dar gi pūga už durų sustingo, tarytum ir ji klausės, beribe laisve didžion skaudžion teisybės — neteisybėn...

Jonas stovėjo, laukė — nieko negirdėti. Tik štai atsivėrė tvarto durys ir kažkoks moteriškas balsas garsiai sušuko:

— Jonai... Jonai...

Nei atsakymo nesulaukus durys užsivėrė. Jonas paglostė šyvį, uždarė duris ir greitai nusiskubino galvijų tvartan.

Jau buvo po viskam.

Sūnų Dievas davė.

Jagutė gulėjo išblyškusi, jos akys klaidžiojo po tvarto lubas, rankos bevaldžiai atmestos dripsėjo...

Įėjęs Jonas nei žodžiu neprasitarė, tarytum tas viskas jam visiškai nerūpėjo, tarytum ne jo tai karščiausias troškimas išsipildė... Stovėjo nuošaliai ir žiūrėjo nuliūdusiomis, o gal karščiuojančiomis, akimis...

— Šalta... man šatla, — vos girdimai prastenėjo ligonė.

Bobutės klojo, puldinėjo aplinkui. Jonas gi užsispyrė būtinai nešti ligonę grinčion...

Su Jonu kažkas pasidarė: lūpas sučiaupęs tylėjo, akys nepaprastai žibėjo ir nervingi atodūsiai ratu tą patį kartojo:

— Pasekė... pasekė...

VI.

Keletui dienų praslinkus, Jono grinčios viduryje stovėjo du baltu grabu.

Vienas didesnis — tai Jagutės; antras visai mažutis — tai naujagimio sūnaus.

Grinčioje pilna žmonių.

Galvugalyje sėdėjo Jonas. Plaukai susivėlę, marškinių apykaklė atsegta, galva sunkiai ant krūtinės nusvirus. Tik retkarčiais jis pakeldavo galvą, blizgančiomis akimis pažvelgdavo kai vienan, tai kitan graban ir linksmai nusišypsodavo...

Žmonės žiūrėjo Jonan, dairėsi, nabždėjo, bet niekas nei žodžiu in neprasitarė.

Keturi vyrai paėmė antvožą ir ekalė pirma Jagutės, paskui naujagimio grabus. Jonas žiūrėo į juos ir linksmai šypsojos...

Paėmė grabus, išnešė laukan r įdėjo į roges.

Jonas atsikėlė ir išėjo drauge su kitais laukan. Atsistojo, apsidairė, palingavo galva ir nuėjo į tvartus. Paleido šyvį ir grįžo prie rogių; šyvis sekė paskui.

Šyvis truktelėjo orą šnervėmis — Jonas balsiai susijuokė.

Šyvis pažvelgė Jonan ir graudžiai, graudžiai sužvengė...

Arkliai truktelėjo ir rogės nuėjaužė žmonių lydimos. Užpakalyje visų ėjo šypsodamasis Jonas, už jo, nuleista galva, sekė šyvis.

Kapinės netoli nuo Manikūnų sodžiaus — greitai jas privažiavo. Viena duobė, žemai plačiai prakasta, paslėpė savyje Jagutės ir naujagimio grabus...

Žmonės skirstėsi, tiktai Jonas sėdėjo kapo galvugalyje ir, kapan pažvelgęs, akis šyvin pakėlęs — šypsojosi.

Šyvio nenorėjo į kapines leisti, bet jis, pasipriešinusius paspyręs, dabar stovėjo šale Jono ir nusvirusia galva, gailestingomis akimis žiūrėjo tan naujai supilan kapan...

Žmonės jau visiškai išsiskirstė. Bandė Joną namo vadinti, bet jis nei neatsiliepė.

Ant kapinių liko Jonas ir šyvis — ilgai juodu ten išbuvo.

Staiga Jonas atsikėlė, jo veidas buvo rimtas, kakta susirausė, tarytum kovojo su kažkokiu sunkiai išrišamu klausimu ir akių blizgėjimas užgęso — nė kibirkšties gyvybės jose nebuvo: aną linksmybės apvalkalą pakeitė kažkokie ūkai iš po kurių veržėsi viršun ilgėsio - sopulio spinduliai...

Paglostė šyvio kaktą ir ėjo ant namų — šyvis sekė paskui...

Ant vieškelio sutiko juodu senąją elgetą ir pirmu kartu paklausė Jonas:

— Geras žmogau, ar nematei mano Jagutės?...

Ir vaikščiojo Jonas, ir klausinėjo niekam pikta nedarydamas. Žmonės bėgo nuo Jo, šalinos — jis gi — jie ieškojo, klausinėjo...

V.

Baigėsi žiema.

Pirmiesiems pavasario ženklams pasirodžius, Jonas vaikščiojo jau drauge su šyviu. Dažniausiai jodavo raitas. Ir nė vieno žmogaus nepraleisdavo neužklausęs.

Tik štai vieną rytą pasklido po sodžių žinia, kad Jono ir šyvio nebėr daugiau gyvųjų tarpe.

Ir ištikrųjų.

Prie aukstos liepos, gale tvartų augančios, perskelta galva gulėjo šyvis. Šale drypsojo, krauju aptekėjęs kirvis. Viršuj šyvio, ant storos liepos šakos, kybojo ant pavadžio Jonas.

VI.

Liūdnos ir trumpos buvo Jono pakasynos. Vienas kaimynas perpiovė pavadį ir sunkus sustiręs Jono lavonas nukrito ant negyvo šyvio.

Kitoje liepos pusėje iškasė duobę ir joje palaidojo Joną. Šyviui čia pat, kur jis gulėjo, priruošė duobę ir užkasė...

Du draugu skyrė liepa: abudu juodu apkabino ji savo šaknimis, abudu juodu vienodai globė...

VII.

Nuo to laiko Manikūnų gyventojai turėjo nakties svetį.

Kas naktį prieš pirmiems gaidžiams pragystant, keldavo Jonas su šyviu iš kapo ir, užsėdęs arklį jodavo ant vieškelio.

Naktimis nei gyvo žmogaus anuomet nebūtum sutikęs ant Manikūnų kelio. Visi baidos, nei vienas ten nesirodo.

Ir visiems vienodai rūpi nelaimė prašalinti.

Štai susitarė jaunimas ir eina pas "būrtininkę", tą pačią, kuri Jono žmoną gydė.

— Kas daryti su Jono nabašniku?

— Pilną mėnesieną nueikite ant Jono kapo, iškaskite lavoną ir nukirtę galvą padėkite tarp kojų tiek toli, kad guledamas jis jos rankomis nepasiektų. Užkaskite lavoną ir apibarstykite kapą geltonu smėliu, — tarė būrtininkė.

VIII.

Praėjo kelios naktys — ant vieškelio ramu.

Jonas daugiau nejodinėja, tik, prieš pirmiems gaidžiams pragystant, kelias iš savo kapo šyvis garsiai ir graudžiai žvengdamas, žadina Joną...

Bet Jonas nesikelia...

Šyvis stovi nuleidęs galvą ir graudžiu balsu tyliai žvengia...

Jonas nesikelia...

.....Šyvis eina savo kapan...

IX.

Ir metinių nelaimingos Jono mirties sukaktuvių dieną per vėjus ir audras, lekia iš Jono kapo galingas ilgėsio-sopulio šauksmas:

— Geras žmogau, ar nematei mano Jagutės?...

....

Ir šyvis graudžiu balsu tyliai, tyliai žvengia...

Pabaiga

NEPALUŽĘ TAUTIEČIAI

— O, how are you, Vitai!

— All right, Algi, neblogai!

— Tai gal užsukšim į pabą, pravartu būtų porą skūnerių.

— Okey, Algi, kaman!

(Prie lovio užsisako po vidutinuką).

— Kaip tu patenkintas savo džiabu, kiek gauni į fortnaitą?

— Nesiskundžiu, su overtaimu ir bonais sukrapštau apie trisdešimt funtų į fortnaitą.

— Na, o ką tu dabar darai savo šopėje, vis dar su velderiu?

— Ne, seniai mečiau tą džiabą, matai, susifaitinau su formanu, tai bigbosas ir atleido.

—O tai dėl ko susifaitinai, dėl vėdžių?

— A, vienu žodžiu tai buvo bloody bastard, o ne žmogus. Kol fundijau plonką, tol buvau jo meitas, bet kai kartą paprašiau man užfundyti, tuomet supyko ir ėmė nebeduoti overtaimų.

— Aš tai, mat, su formanais esu olrait, vis atnešu plonkės užsrėbt, nedaug tai kaštuoja, o užtat pajus geresnis, vis pataiko užrosteriuot į pelningesnį šiftą.

— O aš tai tiesiai sakau šarap ir baigta! Bill, dar po vieną paintą. (Į Algį) Gal gersim dabar po stautą?

— Yes, galim ir po stautą, greičiau pajusim.

— Na, o kaip tau su rūmu, ar šeimininkė orait?

— Šiur, šeimininkė tai orait, bet šeimininkas yra didelis bastard, ypač kai suruošiu party. Vieną kartą buvo mano bersdai, tai draugai ėmė ir susimušė, lenkas išsitraukė iš aulo naifą. Nelabai jis tam jugoslavui, rodos, ir rėžė į šlaunį, tik taip sau pačiupinėjo. Ir kai atbėgs tas misteris šeimininkas, kai pradės rėkti "polis, polis!" Tai aš ant rytojaus susikroviau kitbėgą ir sakau syjulėter.

— Nogūd ir man. Aš kartais, matai, atsivedu savo lėdi, kuri mane vadina darlingu. Turi savo vyrą, bet okei lėdi, myli plonką, na, žinai... Ir vieną naktį kai šoks šeimininkė, girdi, getaut, no ledis pas mane.

— Taip, matai, toks jau čia tas frikantri!

— Bet gyvenimas orait čia, ne taip, kaip Lietuvoj.

— Šiur, geras gyvenimas, džiabas nesunkus, tiktai kai pasivėluoji, tai rosterklarkas pyksta, sako, bladi maigrant.

— Aš tai jau visai neinu į džiabą, jeigu iš ryto jaučiuos sik. Paprašau lenką, kad jis užrašytų į formą: Ai em sik!

(Tuo tarpu įeina Jonas į barą).

— O, Vitas, Algis, gutmorning, hau ar jū!

— Džioni, kur tu buvai dingęs?

— Vyrai, padėkit man, gavau leterį iš taksėšen, jūs geriau kabinat australiškai, pasakykit, ką čia man raitija?

(Perkelta į 3 psl.)

ŽINIOS IŠ KANADOS IR PASAULIO LIETUVIU GYVENIMO

Toronto, Ont.

SUSIRINKIMAS TORONTO LIETUVIŲ NAMUOSE

Rugsėjo 16 d. įvyko pirmasis Toronto Lietuvių Namų šėrininkų susirinkimas nesenai įsigytuose namuose, Dundas ir Ossington gatvių kampe. Susirinkimą atidarė TLNF Valdybos pirmininkas J. Strazdas pakviesdamas susirinkimą pravesti inž. Dragašių ir sekretoriauti — p. Jurkevičienę.

Iš sekusių TLNF Valdybos atstovų pranešimų paaiškėjo, koks sunkus ir didelis darbas, užsitęsęs beveik du metus, buvo atliktas namų pirkimo iniciatorių: J. Strazdo, A. Kiršonio, J. Dalindos ir kt. ir vėliau sudarytos TLNF Valdybos. Su džiaugsmu konstatuota, kad susipratusios ir vieningos Toronto lietuvių moralinės ir materialinės paramos dėka įsigyta bazė, kurioje spiesis Toronto lietuvių kultūrinis ir organizacinis gyvenimas.

Tikrieji Lietuvių Namų Toronte savininkai — šėrininkai vienbalsiai įgaliojo J. Strazdą, A. Kiršonį ir J. Dalindą, kaip patikėtinius, pasirašyti nuosavybės įsigijimo dokumentus, kol bus iš Kanados valdžios įstaigų gautas čarteris, legalizuojąs Toronto Lietuvių Namų Fondą.

Lietuvių Namų eksploatavimui, TLNF Valdybai pasiūlius, susirinkimas išrinko sekančios sudėties Toronto Lietuvių Namų administracinę komisiją: Jokubynas, Indreliene, Margis, Jagėla ir Banelis.

Oficialų Toronto Lietuvių Namų atidarymą nutarta atidėti iki bus gautas čarteris ir atliktas būtiniausias remontas. Čia pat didelė dalis šėrininkų užsirašė savo laisvu laiku be atlyginimo padėti atlikti remonto darbus.

Susirinkime, kuriame dalyvavo virš 100 šėrininkų, buvo iškelta sveikintina ir nesunkiai realizuojama mintis: kiekvienam šėrininkui surasti bent po vieną naują TLNF šėrininką!

LAS ĮSIGIJO ŠĖRŲ

LAS Toronto skyrius įsigijo 4 Toronto Lietuvių Namų Fondo šerus už 100 dolerių.

LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ ŠVENTĖ

Rugpiūčio mėn. 17, 10 val. parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos Šv. Panelės Dangun ėmimo šventės proga.

Pamaldos skirtos lietuvių katalikių moterims, nes jos šventė savo metinę šventę. Pamaldų mintis buvo: vienybei — taika lietuviškoms šeimoms.

Labai gaila, kad į pamaldas atsilankė neperdaugiausia ir antra, kad pamoksle nebuvo aiškiai užakcentuota lietuviškos šeimos svarba, o iškėlimas čia sukurtų šeimų į aukštesnį laipsnį, nei sukurtų prieš 10 ar daugiau metų. Pažiūrėsime kiek moraliai tvirtos išliks šios šeimos po 10 ar 20 metų.

LAS KANADOS SKYRIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS

Š. m. spalių mėn. 4 d. šaukiamas LAS Kanados skyrių atstovų suvažiavimas Toronte. Suvažiavimas rinks vietininkijos organus. Smulkesnės informacijos bus paskelbta vėliau.

LAS Laik. Vietininkijos Komisija

BAŽNYČIOS KOMITETO PIKNIKAS

Rugp. 17 d. apie 15 val. buvo surengtas piknikas Bažnyčios fondui remti, apie 5 mylias nuo Toronto. Dalyvių buvo apie 400, bet gaila, kad lietuviškumo jame nedaug. Įdomu buvo susitikti pažįstamus bei aplankyti šunų kapines, kurios gal ir gražiau atrodo už žmonių kapines, nes pastatyti paminklai su gražiausiais užrašais ir apsodinti gėlėmis. Ar ir čia nesireiškia čiabūvių išsigimimas?

NAUJA SIUVYKLA

Iš Montrealio persikėlė į Torontą siuvėjas Beresnevičius ir atidarė savo namuose Dundas g-vėj Nr. 1004 vyriškų ir moteriškų rūbų siuvyklą.

Beresnevičius turėjo savo siuvyklą Kaune, Parodos gatvėj. Be abejo ir Toronte sulauks didelio pasisekimo kaip ir Kaune. Malonu, kad lietuvių versliininkų skaičius Toronte vis didėja.

Versl.

Montrealis, Que.

PIRMASIS KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Laik. KLB Org. Komitetas š. m. rugpjūčio mėn. 8 d. posėdyje nutarė šaukti pirmosios Kanados Lietuvių Tarybos suvažiavimą Montrealyje š. m. rugpjūčio mėn. 30—31 ir rugsėjo 1 dienomis. Suvažiavimas numatyta pradėti rugpjūčio 30 dieną 1 val. p.p. ir užbaigti rugsėjo mėn. 1 dieną prieš pietus. Suvažiavimui numatyta sekanti dienotvarkė:

1. KLB Tarybos atstovų registracija.
2. Suvažiavimo atidarymas.
3. Suvažiavimo prezidiumo rinkimas.
4. Mandatų, sveikinimų, statuto ir rezoliucijų k-jų sudarymas.
5. Laik. KLB Org. K-to apyskaitinis pranešimas.
6. KLB Tarybos atstovų pranešimai.
7. KL Bendruomenės satuto svarstymas ir priėmimas.
8. Liet. kartotekos taisyklių priėmimas.
9. KLB Centro Valdybos rinkimai.
10. Kontrolės K-sijos sudarymas.
11. Nesusipratimams ir ginčams spręsti K-jos sudarymas.
12. Švietimo klausimas.
13. Jaunimo org. klausimas.
14. Kova dėl Lietuvos išlaisvinimo.
15. Tautos Fondas.
16. Tremtinių šalpa.
17. Kanados Liet. Bendruomenės sąmatos priėmimas.
18. Kultūrinis bendradarbiavimas su Kanados visuomeninėmis organizacijomis.
19. Pabaltijo tautų bendradarbiavimas.
20. Bendradarbiavimas su pavergtų tautų organizacijomis.
21. Rezoliucijų priėmimas.
22. Suvažiavimo uždarymas.

Valandinė suvažiavimo programa ruošiama. Tuo tarpu nusistatyta, kad viešas pobūvis su menine dalimi KLB Tarybos atstovų garbei įvyks rugpjūčio 30 dieną 8 val. v. ir rugpjūčio 31 d. sekmadienį 11.00 val. lietuviškos pamaldos Aušros Vartų parapijos bažnyčioje.

Pastaba: Bendruomenės Tarybą sudaro 40 išrinktų narių.

Artėjant šaltesniems rudens vakarams ir baigiantis gegužynių sezonui, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Toronto skyrius, rugpiūčio 30 d. 7.30 val. vak. UNF salėje, 297 College Str., rengia linksmą rudens sezono atidarymo

ŠOKIU VAKARĄ

Gros puiki muzika. Veiks bufetas su įvairiais gėrimais ir užkandžiais. Visus kviečiame atsilankyti, o atsilankę nesigailėsite.

LAS TORONTO SKYRIUS

J A Valstybės

KOMPOZITORIUS VL. JAKUBĖNAS

Vl. Jakubėnas Lietuvoje buvo parašęs baletą "Vaivos juosta", o šią vasarą užbaigė jai siuitą. Žada greit pradėti instrumentacijos darbą.

Vl. Jakubėnas atsivežė visas savo kurinių partitūras, o orkestrų balsai liko Vilniuje, todėl ruošia partitūras orkestrų balsams. Be to, ruošia kaikurias savo simfonijas orkestrų balsams, kurios bus išpildomos šį rudenį New Yorke pabaltiečių koncerte.

Australija

"MŪSŲ PASTOGĖ" PERĖMĖ AL. BENDRUOMENĖ

Prieš 3 metus mums žinomas žurnalistas Juozas Žukauskas Australijoje, Sydney mieste, įsteigė pirmą spausdintą lietuvių savaitraštį "Mūsų Pastogė" ir buvo pirmuoju jo redaktorium. Deja, 1951 m. pradžioje šį laikraštį paveržė Australijos lietuvių katalikų draugija ir sustabdė jų uradėtą leisti "Užuovėją".

"Mūsų Pastogė" ėmė merdėti, redaktoriai dažnai keitėsi ir anot Krylovo pasakėčios "Muzikantai", kaip juos nekaitelioK vis muzikantais netiko.

Išrinkus naują A. L. Bendruomenės Krašto Valdybą buvo pareikalauta jai grąžinti "Mūsų Pastogė". Po ilgų derybų "Mūsų Pastoge" vėl grįžo į lietuvių bendruomenės rankas. Nauju redaktorium paskirtas jos steigėjas ir pirmas redaktorius žurn. Juozas Žukauskas.

Linkime sekmės.

"Mūsų Pastogei" merdint, iš rotatorinio išaugo į dvisavaitinį 8 psl. Adelaidėje leidžiamas ir nuosavoje spaustuvėje spausdinamas "Australijos Lietuvis", daras tiek išore, tiek turiniu didelę pažangą. Atrodo nepartinis, tautiniai - liberalės dvasios. Redaktorius ir steigėjas Jurgis Gliušauskas.

"Australijos Lietuvis" turi ir knygų leidyklą. Išleido Pulgio Andriušio "Sudiev, kvietkeli", (premijuota), A. S. Puškino "Dubrovskis" ir kt. Viso 4 knygas. Linkime sekmės.

Vokietija

BIRŽELIO 14 MINĖJIMO BONNOJE ATGARSIAI

Tokiais atgarsiais galima pavadinti Krašto Valdybos gaunamus žymių asmenų laiškus. Jų tarpe yra Prancūzų Aukštojo Komisaro įstaigos atstovo, dalyvavusio minėjime, plk. ltn. Jean de Caix, raštas, kuriuo pareiškiama pabaltiečiams jo paties ir prancūzų užuojauta. Atsiliepė ir baronas von der Ropp, ilgame laiške primindamas, kad jis esąs Lietuvos vokietis ir kad jo širdis niekuomet nenustojusi plakti savo tėvynei. Primena, kad jis savo laiku buvęs tarpininkas tarp Vokietijos vyriausybės ir pirmojo karo metu įsteigtosios Lietuvos Tarybos. Jis gerai pažinojęs Smetoną ir jo bendradarbius ir viena proga juos pristatęs vokiečių Reichstago atstovams. Naujieji vardai jam nepažįstami, bet jis tuo nesistebįs, nes "daug vadovaujančių mūsų tėvynės vyrų yra deportuoti ir sunaikinti".

ATSISTATYDINO BALFo ĮGALIOTINIS VOKIETIJOJE

BALFo įgaliotinis Vokietijoje, p. Pr. Zundė, įteikė BALFo centrui savo atsistatydinimą. Savo atsistatydinimo rašte p. Zundė, kuris yra drauge ir bendruomenės pirmininkas, pažymėjo, kad jis negali daugiau bendradarbiauti BALFe, jei BALFo pirmininko pareiškimais bendruomenė prilyginama partijai ar kokiai profesinei organizacijai ir daromi tokie BALFo patvarkymai, kurie aiškiai prieštarauja bendruomenės santvarkai ir neigiamai veikia į jos susiklausymą ir moralę. Toliau p. Zundė pažymi, kad visų mūsų organizacijų, kurioje srityje jos bedirbtų, pastangos ir veiklą turi būti suderintos, nes visos jos privalo dirbti vienam tikslui — atkelti kuo plačiau vartus į Tėvynę sveikiems dvasia ir kūnu jos vaikams.

BALFo įgaliotinio Vokietijai pareigas nuo š. m. rugpiūčio 1 d. perima BALFo įgaliotinis Muenchene, p. I. Rugienius. Kartu likviduojama BALFo įstaiga Hannoveryje, perkeliant BALFo sandėlius, jeigu jie iš viso naujoje šalpos sistemoje bus numatyti, į Muencheną.

Tokiu būdu ateityje visais BALFo reikalais Vokietijoje reikia kreiptis tik į BALFo įstaigą Muenchene, Pienzenauerstr. 15, Room 20.

Skaitykite ir platinkite "LAISVĄJĄ LIETUVĄ"

UNO komisaras rems lietuvių gimnaziją

Liepos 17 d., UNO komisaro kviečiamas, p. Pr. Zundė lankėsi jo įstaigoje Bad Godesberge, kur buvo aptariami tremtinių atstovavimo reikalai. Pasitarime dalyvavo tremtinių naujai sukurtos organizacijos valdybos nariai, vengras generolas Sonni — pirmininkas, lenkas Blenski — generalinis sekretorius ir Pr. Zundė — iždininkas.

Pasitarimo metu išryškėjo komisaro pažiūra į naujai sudarytą tremtinių centrinę atstovybę. Jis skaito ją pakankamai organizuotą ir apimančią beveik visus tremtinius, nors ukrainiečiai tuo tarpu, nepareikšdami net savo argumentų, į ją neįeina. UNO komisaras dėl ukrainiečių nedalyvavimo pareiškė savo apgailestavimą, bet pačią tremtinių atstovybę laiko teisėtu tremtinių organu. Jis ne tik su ja, kaip tokia, skaitysis, bet ir rems materialiniai, pradžiai paskirdamas tremtinių organizacijos administracijai iš savo fondų 12.000 DM.

Pasitarime, be kitų klausimų, ypač nuodugniai apsvarstytas vokiečių potvarkiais reikalingų apsigyvenimo leidimų klausimas. Komisaro ir pačių tremtinių pastangos palenkti vokiečius ta prasme, kad užsieniečiams tremtiniams nebūtų tie nuostatai taikomi, buvo nesėkmingos. Iš vokiečių išgautas tik patikinimas, kad į šiuos leidimus žiūrės labiau kaip į tam tikrą formalumą, kad leidimai bus duodami jų neterminuojant, ir kad juose bus dedami štampai, kad leidimo savininkas yra benamis užsienietis, vokiečių priimto įstatymo prasme. Tuo pačiu tas leidimas bus kartu ir įrodymas, jog jo laikytojas yra benamis užsienietis ir kad jam turi būti taikomas įstatymas, kuris, ypač deportacijų atžvilgiu, apsaugo jų teises, neleisdamas deportuoti, t. y., išsiųsti iš Vokietijos be atskiro teismo sprendimo.

Savo apsilankymo proga Krašto Valdybos pirmininkas, p. Pr. Zundė, priminė savo aliku IRO įteiktą Krašto Valdybos prašymą remti lietuvių Vasario 16 gimnaziją Diepholze. IRO įstaiga tą reikalą buvo perdavusi UNO komisarui. Krašto Valdybos pirmininkas gavo iš komisaro principinį sutikimą lietuvių gimnaziją remti. Pradžiai numatoma paskirti 5.000 DM sumą, o vėliau gal ir nuolat ją remti. Komisaro pavaduotojas, Mr. Pearman - Wilson, kuriam pavesti šalpos reikalai, artimiausiu laiku atsilankys Krašto Valdyboje Hannoveryje ir lietuvių gimnazijoje Diepholze. Po šių vizitų galutinai paaiškės paramos dydis ir būdas.

Religijos persekiojimas

Rašydamas apie religinę padėtį, Smith daro išvadą, kad smarkiausiai yra persekiojami katalikai, paskum — izraelitai. Pravoslavų bažnyčia turi didesnę laisvę, bet faktiškai yra tik Maskvos užsienio politikos įrankis. Ji yra įjungta į Maskvos imperializmo ir panslavizmo vežimą. Kiek didesnę laisvę turinti ir prokomunistinė armėnų tautinė bažnyčia. Maskvos patriarchas kalba ir rašo kaip antra "Pravda" ir komunistų propagandos įstaigos. Toliau rašoma, kad vienintėlė Maskvoje katalikų koplytėlė Saint Louis de France, Maskvos užs. reik. m-jai pareikalavus, buvo perduota iš Rygos atvykusiam patikimam Maskvos kunigui, kurio pavardė ir tautybė betgi nenurodyta. Nuo to laiko Maskvoje praktiškai nebeliko jokios grynai katalikiškos koplytėlės.

Maskvos politika yra nukreipta į panslavizmo ir didžiarusių ekspansiją. Tai yra grynai imperialistiniai siekimai. Visur vadovauja vis rusai ir rusai, o rusų tauta skelbiama esanti viena iš prakilniausių. Ir per 1945 m. gegužės 25 d. suruoštą Pergalės pokylį Stalinas pakėlė taurę ir išgėrė pirmą gurkšnį už "įžymiausią ir kilniausią iš visų SSSR tautų — rusų". Maskvos tikslas yra visus nutautinti ir surusinti.

SOVIETAI NORI...

(Tęsinys iš 3 psl.)

Šių metų kovo mėn. buvo sušaukta didelė "samojedų" konferencija (lapiai vadinami samais) Murmanske, ten buvo sudarytas vyriausias lapių revoliucinis išlaisvinimo komitetas, kuris į visus lapius išleido didelį manifestą, raginant lapius atsikratyti minėtų valstybių jungų. Aišku, komunistai turi įtakos į lapių tautą, kuri daugumoje yra analfabetai.

Be to ir Karelijos sovietinė respublika remia lapius ir net jos prezidentas Kuusinenas buvo išvietęs į Petrozavodską lapių atstovą ir ten nustatė veikimo gaires. Visos šiaurės tautos atkreipė dėmesį ir reikia manyti, kad neleis "tėvui" Stalinui įkišti ūsų į Skandinavijos šiaurę. Suomija, taip pat ir kitos šiaurės valstybės gerai pažįsta sovietinį parazitą ir turėkime vilį panaudos prieš sovietines priemones geriausius vaistus.

SOV. S-GA UŽDIRBA 8.000%

"Eltoje" jau buvo trumpai minėta apie Kl. Ackermano "Nebylių milijonų kraštą". Jis išleistas ir Šveicarijoj, Berno mieste P. Haupto leidyklos. Čia dedama dar pora iš jo būdingesnių ištraukų. Tas buvęs sovietų belaisvis, dirbęs įvairiose Sov. Sąjungos vietose, nurodo įdomų faktą, kaip Sov. S-ga iš vargšų žmonių uždirba 8.000 procentų. 135 psl. Ackermanas rašo, kad už 100 kg rugių kolchozui mokama 5 rubliai, kai tuo tarpu 1 kg juodos duonos kaštuoja 2.70 rublio. Iš 100 kg miltų iškepama 156 kg juodos duonos, o tas duonos kiekis parduodamas už 421 rb. Malimo ir kepimo išlaidos siekia 16 rublių, plius už grūdus 5 rublius, tad viso sumokama 21 rublis. Tuo būdu pelno lieka 400 rublių.

D. WILLIAM J. ZINCHESIN
B.A.M.D. L.M.C.C.
GYDYTOJAS SPECIALISTAS
Darbo val.: 2—4.30 v.
Vakare: 7—9 v.
386 Bathurs' St. Tel. WA. 1344

MOTERŲ SALIONAS
BEAUTY SALON
STELLA'S
Telefonas: WA. 1384
633½ Queen St. W.

SOPHIE BARCUS
RADIJO VALANDA
Iš Stoties W. G. E. S.
5000 watts—1390 kil.
Kasdien: Pirmadienį iki Penktadienio nuo 8:45 iki 9:30 ryto. Šeštadieniais nuo 8:3$ iki 9:30 ryto.
Ir kas Pirmadienį nuo 7:00 iki 8:00 valandos vakaro
LIETUVIŠKOS VAKARUŠKOS
Tel. HEmlock 4-2413
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Illinois

Dr. M. ZELCER
Diplomuotas Europoje Gydytojas ir Chirurgas
Darbo valandos: 2—4, 7—9
ir pagal užsakymą.
298 College St. (bei Spadina)
Toronto. — Phone RA 3580
Kalba vokiečių, ukrainiečių, rusų ir lenkų kalbomis.

LUNA
FOTO STUDIJA
984 Dundas St. Toronto
Telefonas ME. 8967

Kalbinė pagalba teismuose, ištuokos, nuosavybės perleidimo ir kitose transakcijose. — Imigracijos (darbo, buto garantijos), pilietybės, paskolų parūpinimo, civilinės metrikacijos ir kiti reikalai. — Atstovavimas įstaigose. — Dokumentų patvirtinti vertimai, nuorašai ir fotokopijos. — Visokeriopos informcaijos. — Lietuvių interesus gina prityrę specialistai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.
UŽEIKITE ARBA PARAŠYKITE MŪSŲ BIURUI.
Jonas J. Juškaitis
907 Dundas St. West, Toronto, Canada, Telef. EM. 6—4880

VIKING RESTORANAS
535-A BLOOR STREET W. — TELEF. LL. 5564
Nauja europietiška svetainė. — Europietiški valgiai — pyragai — mėsa — rūg. kopūstai.
Aplankykit mus ir įsitikinsit.

TEL. WA. 6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO.
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų įstaigų ir namų apstatymui:
PIANINAI, RAŠOMI STALAI, SIUVAMOS MAŠINOS, KROSNYS, LOVOS, SOFOS IR KITI KOMPLEKTAI KAMBARIŲ IR VIRTUVIŲ APSTATYMUI.
Kalbame slavų kalbomis.

DĖMESIO! DĖMESIO!
VALGYKLĄ "B A L T I C"
870 Dundas St. W., Toronto, Ont.
perėmė naujas savininkas. Valgiai gaminami pagal lietuvių skonį iš šviežių produktų. Gamina prityrusios virėjos.
Sav. Feliksas Jonynas

SKOLINAME PINIGUS
SKOLINAME NUO $ 50 IKI $ 2.000. ● IŠMOKAME TĄ PAČIĄ DIENĄ, BE JOKIŲ ŽIRANTŲ.

Jei skoliniesi	Gauni pinigais	Mėnesinės ratos per 15 mėn.	Mėnesinės ratos per 12 mėn.
$ 50	$ 50	—	$ 4.73
80	80	$ 6.22	7.56
100	100	7.78	9.46
150	150	11.67	14.18
200	200	15.57	18.91
300	300	23.35	28.37
400	400	31.14	37.82
500	500	38.91	47.28

Tas paskolos būdas yra prieinamas kiekvienam atsakomingam asmeniui turinčiam nuosavą automobilį arba baldus. Užeikite arba paskambinkite. Be įsipareigojimo. Duodame paskolas artimose apylinkėse.
KAIP ĮSIGYTI NAMĄ
Jeigu turi $ 750 Superior paskolina tau iki $ 1.000. kad galėtumei nusipirkti namą.
SUPERIOR FINANCE
325½ YONGE ST. TEL.: PL 3058
(vienas blokas į šiaurę nuo Dundas)

PRANEŠAMA, KAD
Dr. B. DOBAI L.M.C.C.
Su Europietiškais (Vengrijos ir Čekoslovakijos) diplomais, atlikęs praktiką Vokietijoje, Vienoje, Šveicarijoje ir Canadoje, atidaro bendros medicinos praktikos įstaigą.
465 BLOOR STR. W. (Viršuj Starkman vaistinės)
Kalba: Vokiečių, Prancūzų, Jugoslavų bei Anglų kalbomis.
Darbo valandos: 10—12; 4—9. Ir sulig pareikalavimu
TELEFONAI: Kabineto — MI 8821; buto — KE 3663.

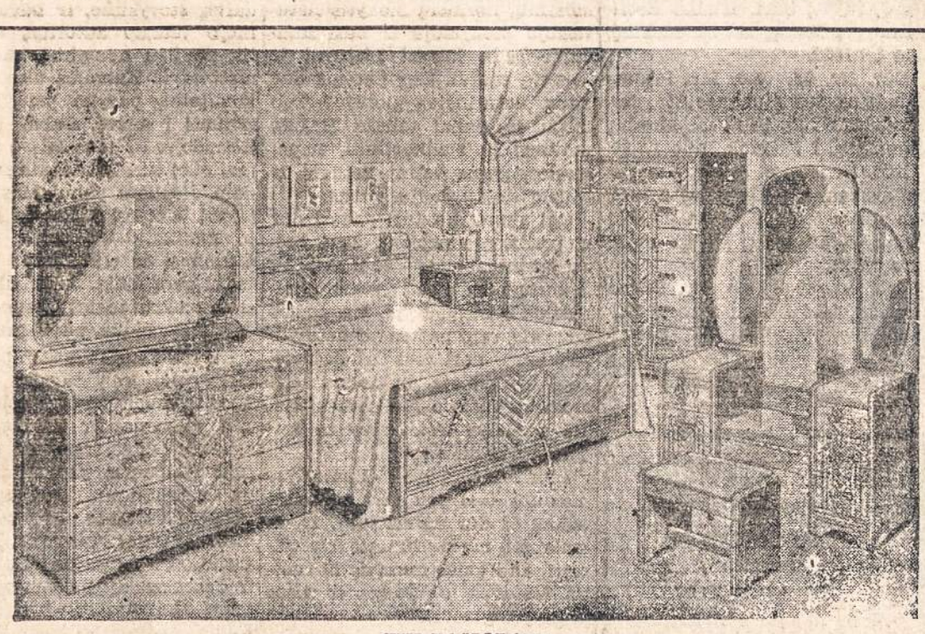

TIK PAŽIŪRĖK!
Tai tik vienas pavyzdys iš mūsų specialybės:
12 gabalų miegamasis moderniško stiliaus, su veidrodžiais, talpiais stalčiais. — Į komplektą ieina: lova, dreseris, spinta, spyruoklinis matracas, 2 pūkinės pagalvėlės, 2 Boudoir lempos, 2 abažūrai, Chenille lovos užtiesalas. Pardavimo kaina $ 125.00.
Mes turime dar daug kitokių dailių komplektų miegamajam ir miegamų sofų, gazo bei elektrinių krosnių, skalbimo mašinų, spintų, matracų ir kilimų. — Viskas, ko tik reikia namams. — Duodame lengvam išsimokėjimui (daugeliui mėnesių). — Pristatom
$ 10.00 VELTUI $ 10.00
Pirkdamas baldus už $ 50.00 ar daugiau, atsinešk šitą skelbimą ir mes duosime $ 10.00 nuolaidą
COLLIS FURNITURE COMPANY
439 QUEEN ST. W. (prie Spadina Av.) TELEF. PL. 8094 — PL. 8095